KNJIŽN.

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 61 (2680) | Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. I. gr. | TRST, petek 12. marca 1954 | Cena 20 lir

Scelbove izjave o obrambi italijanstva Trsta in o varovanju rimskih nacionalnih interesov pomenijo nadaljevanje raznarodovalne politike v naši coni s pomočjo rimskih agentov v ZVU in v lokalni upravi in s pomočjo obilnih denarnih sredstev.

V Beogradu negativno ocenjujejo zadnje Scelbove izjave o Trstu

Scelba se vrača na pozicije svojih predhodnikov: tristranska deklaracija in 8. oktober - Zvezna skupščina sprejela proračun in družbeni načrt in odobrila dodatni sporazum k balkanskemu sporazumu

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 11. — Predsednik italijanske vlade Scelba je dal doslej o Trstu dve izjavi. Prvo v senatu, drugo pa včeraj v zbornici. Prva njegova izjava je bila ocenjena v Beogradu kot znak, da italijanska vlada končno želi stopiti na pot realizma.

Po vesteh agencije Reuter je maršal Tito na večerji z inozemskimi novinarji celo izjavil, da gleda z določenim optimizmom na stališče italijanske vlade in da se mu zdi, da ima Scelba smisel za realizem. Scelba je namreč v senatu priznal, da tržaško vprašanje ni italijansko vprašanje, temveč evropsko vprašanje. S tem je predsednik italijanske vlade, poudarjajo v Beogradu, posredno priznal, da Trst ni italijansko pristanišče, temveč evropsko pristanišče.

S svojo včerajšnjo izjavo, ki je v nasprotju s prvo, pa se je Scelba vrnil na pozicije svojih predhodnikov, ki niso nikakor mogli pozabiti tristranske deklaracije in sklepa od 8 oktobra, ker so jemali ta dva akta zahodnih velesil kot osnovo «za sporazumno rešitev tržaškega vprašanja z Jugoslavijo».

Ali je včerajšnja izjava Scelbe v zbornici samo manever, da bi dobil zaupnico, ali pomeni dejansko vračanje na pozicije prejšnjih vlad, ki so s svojim stališčem onemogočile vsak sporazum? To bo vsekakor pokazala bližnja bodočnost. Rešitev tržaškega vprašanja, pravijo v Beogradu, je odvisna izključno od pripravljenosti italijanske vlade. Sedanja italijanska vlada mora priznati, kot je prvotno pravilno ocenil sam Scelba, da Trst ni italijansko, temveč evropsko vprašanje.

BEOGRAD, 11. — Zasedanje jugoslovanske zvezne skupščine, ki se je pričelo 5. marca, se je danes končalo. Zvezna skupščina je na tem zasedanju sprejela proračun in družbeni načrt za leto 1954, zakon o proračunih, ratifikacije dopolnilnega sporazuma k ankarskemu sporazumu ter predlog zakona o spremembah ustavnega zakona. Svet proizvajalcev je na današnji predpoldanski seji po živahni diskusiji sprejel zvezni proračun za to leto in predlog zakona o spremembah ustavnega zakona. Zvezni svet pa je ratificiral dopolnilni sporazum k ankarskemu sporazumu.

Zatem je na skupni seji zvezna skupščina proglasila zakon o ustavnih spremembah, ki je takoj stopil v veljavo, in izvolila za sodnika zveznega vrhovnega sodišča Antona Krajška, dosedanjega sodnika vrhovnega sodišča Slovenije. Ob zaključku seje je skupščina sprejela predlog prosvetnega odbora zveznega sveta o ukinitvi komisije za reformo šolstva, ker je posle te komisije prevzel odbor za prosveto zveznega sveta.

Zvezna skupščina je danes soglasno ratificirala dopolnilni sporazum k ankarskemu sporazumu o prijateljstvu in sodelovanju med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo. Obrazložitev zakonskega predloga je podal v imenu zveznega izvršnega sveta podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler, ki je poudaril, da so pogoji in možnosti za plodno delovanje stalnega tajništva zelo ugodni glede na pravno in politično obeležje ankarskega sporazuma. Koncept ankarskega sporazuma je sestavljen v posrečeni obliki splošnih načel, ki dajejo široke možnosti za konkretiziranje skupne politike. Dopolnilni sporazum je na splošni liniji politike jugoslovanske vlade, ki je izražena v njenih stalnih naporih za razširitev in poglobitev prijateljskih in zavezniških odnosov z Grčijo in Turčijo, s katerima Jugoslavijo vežejo mnogi skupni interesi, med njimi interes varnosti in utrditve miru. Z ratifikacijo dopolnilnega sporazuma, je poudaril Bebler, manifestirajo jugoslovanski narodi svoje največje potrdilo politike, ki ščiti življenjske koristi držav podpisnic, ki vodi k še uspešnejšemu, plodnemu in prijateljskemu sodelovanju ter obrambni pripravljenosti treh držav.

V državnem tajništvu za zunanje zadeve je bil danes sestanek odbora stalnega tajništva držav balkanskega pakta. Na sestanku so sporočili, da je bil imenovan za namestnika turškega predstavnika v tajništvu veleposlanika Agaha Aksela svetovalec turškega veleposlaništva Miroglu, za namestnika jugoslovanskega predstavnika Ljubomira Radovanoviča pa svetovalec v državnem tajništvu Ljubomir Hrnjak.

Na včerajšnji seji zveznega izvršnega sveta pod predsedstvom A. Rankoviča so proučili poročilo o potrebi spremembe sistema socialnega zavarovanja ter poročilo o nekaterih aktualnih vprašanjih z gospodarskega področja. Zvezni izvršni svet je imenoval svoje odbore in komisije, kakor tudi upravni odbor Narodne banke FLRJ.

B. B.

Foreign Office: „Glede Trsta nič novega"

LONDON, 11. — Predstavnik Foreign Officea je danes izjavil, da se trenutno ne predvidevajo «nove pobude v zvezi s tržaškim vprašanjem». Izjava je bila dana na redni tiskovni konferenci kot odgovor na vprašanje o možnosti nadaljnjega razvoja tržaškega vprašanja v zvezi z zaupnico, ki jo je dobila Scelbova vlada.

Na drugo vprašanje je predstavnik odgovoril, da je izjava od 8. oktobra še vedno veljavna, in dodal, da se glede tega nadaljujejo sondiranja v raznih prestolnicah.

Gospodarski načrt za modernizacijo Francije

PARIZ, 11. — Danes se je v Parizu sestal višji svet za gospodarski načrt, da prouči drugi «načrt za modernizacijo in oskrbo» Francije. Načrt ima namen izboljšati življenjsko raven ter uravnovesiti plačilno bilanco na področju franka.

Načrt, ki ga je od novembra 1952 pripravljalo 2.000 strokovnjakov, predvideva 25% povečanje domače proizvodnje v prihodnjih štirih letih. Do konca leta 1957 bodo potrebne večje investicije za moderniziranje in opremo francoske industrije in poljedelstva.

Francoski državni minister Corniglion Molinier, ki je predsedoval današnji seji, je izjavil, da je edini način za premaganje gospodarskih težav Francije v povečanju proizvodnje. Naštel je nato številne težave in poudaril med drugim da znaša davčni odstotek, ki je potreben za kritje javnih izdatkov, 35%. Dalje je izjavil, da je francoski povprečni dohodek za 15% nižji kakor belgijski in 30% nižji od britanskega. Izjavil je dalje, da so leta 1953 zgradili samo 100.000 stanovanj, medtem ko znaša minimalna potreba 240.000 stanovanj na leto.

Minister je pojasnil, da smoter načrta ni samo zvišati proizvodnjo, pač pa mora ta proizvodnja sloneti na konkurenčnih cenah in kakovosti.

Končno je še dodal da so načrt finančnega ministra Faurea in zadnji ukrepi ministra za industrijo in trgovino Louvela vključeni v ta splošni načrt, ki ga bo v kratkem proučila vlada.

Francija želi od ZDA zagotovila glede Indokine

Načelnik glavnega štaba general Ely bo odpotoval v Washington s prepisom Plevenovega tajnega poročila - Razgovori med obema vladama v zvezi z ženevsko konferenco

WASHINGTON, 11. — Predstavnik državnega departmaja je izjavil, da se ameriška in francoska vlada posvetujeta po diplomatski poti glede onega dela ženevske konference, ki bo posvečen Indokini. Ta posvetovanja so istočasno v Parizu in Washingtonu.

Predstavnik je dodal, da so se štiri velesile sporazumele, da bodo na ženevski konferenci najprej razpravljali o Koreji in šele potem o Indokini.

Francoski odbor za obrambo je danes pod predsedstvom predsednika republike in ob navzočnosti vladnega predsednika Laniela ter drugih predstavnikov vlade in vojske tri ure proučeval tajno poročilo obrambnega ministra Plevena o njegovem potovanju po Indokini. Obveščeni krogi izjavljajo, da je bilo sklenjeno, da bo načelnik glavnega štaba general Paul Ely v najkrajšem času odpotoval v Washington. General bo nesel s seboj prepis Plevenovega poročila. Obveščeni krogi domnevajo, da ima general nalogo poudariti, da potrebuje Francija veliko ameriško materialno podporo za daljši čas, če hoče doseči vojaške uspehe.

Ely bo odpotoval v Washington čez dva ali tri dni in baje je dobil navodila za razgovore o političnih in vojaških vprašanjih z vojaškimi predstavniki ameriškega državnega departmaja.

Francosko vlado predvsem skrbijo sledeča vprašanja: 1. Želela bi, da general odvrne ameriško vlado od ideje, ki so jo izrekli tudi nekateri predstavniki te vlade, namreč, da je v Indokini vojaška zmaga gotova v enem ali dveh letih. 2. Hotela bi, da bi tudi v Washingtonu prevladala želja, ki prevladuje v Parizu, to je zagotoviti uspeh ženevske konference, in če je potrebno ponuditi tudi važne koncesije Kitajski. 3. Hotela bi pojasnila, čemu je Eisenhower izključil vsako možnost ameriške intervencije v Indokini, ker bi hoteli Francozi imeti to karto v rezervi.

IO OF RAZPRAVLJAL O HUDI GOSPODARSKI KRIZI

OF izraža svojo solidarnost in borbeno podporo vsemu prizadetemu prebivalstvu

Zasedanje glavnega odbora OF v nedeljo 28. t.m.

Izvršni odbor Osvobodilne fronte za Tržaško ozemlje je sinoči razpravljal o težkih posledicah, ki jo ima v naši coni dosledna aneksionistična politika ZVU v vseh povojnih letih, zlasti pa o posledicah, ki so nastale zaradi: tristranske deklaracije pred šestimi leti, mešetarskega londonskega sporazuma pred dvema letoma ter kočno osmooktobrskega angloameriškega lanskoletnega diktata o priključitvi cone A Italiji.

«Osvobodilna fronta je nenehno opozarjala na neizbežne težke posledice takšne politike — je poudaril predsednik glavnega odbora OF tov. F. Stoka v svoji obrazložitvi političnega položaja — politike povezovanja naše cone z Italijo zavedajoč se, da bo privedla do političnih, gospodarskih ter socialnih pretresljajev, da bo nujno prišlo do gospodarske katastrofe z nedoglednimi socialnimi posledicami za slehernega tržaškega poštenega človeka ne glede na njegovo narodnost in tudi ne glede na njegov socialni položaj.» Nato je tov. Stoka prikazal današnji položaj tržaškega delavstva, obrtnika, malega in srednjega trgovca in orisal splošno gospodarsko stanje v industriji, trgovini, pomorstvu in ostalih panogah. Dejal je, da že vsi sloji vidijo vedno bolj jasno, da je edini možen izhod iz tega položaja v povezavi Trsta z zaledjem, v neodvisnem sklepanju gospodarskih sporazumov predstavnikov naše cone z zalednimi državami in ostalim svetom, predvsem pa v samostojnosti Trsta samega. Izhod iz današnjega položaja pa je odvisen predvsem od tega, ali bo uspelo preusmeriti dosedanji politični kurz, predvsem pa če bodo vse prizadete sile na čelu z delavskim razredom v tej borbi združile svoje moči.

«Med te sile spada tudi Osvobodilna fronta kot borbena organizacija slovenskega prebivalstva, ki pa je neraz družljivo povezana z življenjskimi interesi vsega tržaškega proletariata in vseh tržaških demokratičnih množic obeh narodnosti. Čeprav je OF doslej vedno v tej smeri vodila odločno borbo, ki jo je v zadnjih mesecih težke gospodarske in socialne krize še bolj zaostrila, je potrebno da v tej borbi še odločneje vztraja in jo v še večji meri okrepi v popolni solidarnosti z vsem prizadetim prebivalstvom», je ob zaključku svojih izvajanj poudaril tov. Stoka.

Pri razpravljanju o tem perečem vprašanju so sodelovali vsi člani izvršnega odbora, predvsem pa dr. Dekleva, Bole, Horvat, dr. Kukanja, D. Turk, M. Kosmina in drugi. Pri tem so poudarili da sedanjo krizo najbolje označuje znana resolucija organizacij tržaških malih podjetij, ki zaposlujejo ogromno število 26 tisoč delavcev in nameščencev, kakor tudi kriza tržaških ladjedelnic z mnogimi tisoči delavstva, od katerih jih bo kmalu skoro tisoč postavljenih izven produkcije «v barake». Gospodarska kriza v Trstu traja dejansko že od leta 1918, t. j. odkar je bilo mesto odrezano od svojega zaledja, oziroma odkar se je njegovo zaledje skrčilo. Sedaj pa, ko je njegovo zaledje postalo minimalno, ima to za posledico krizo, ki jo preživljamo. V povojnih letih je to krizo ublažila in začasno navidezno prikrila pomoč ERP, ko pa je ta pomoč prenehala, je prišla kriza v vsej svoji ostrini na dan. Najbolj vidne njene karakteristike so: zmanjšani obseg trgovskega prometa za 60 odstotkov, tako da se smatra, da bo že čez dva meseca prišlo do pravega gospodarskega zloma ogromne večine podjetij, ki nimajo potrebnih rezerv za nadaljnji obstoj; pomanjkanje naročil pri ladjedelnicah, kajti najnovejša vest o ukrepu ZVU glede prispevka za gradnjo ladjevja ne rešuje vprašanja pomanjkanja naročil; uradni statistični podatki javljajo iz meseca v mesec o porastu meničnih protestov, o zmanjšanju prometa v pristanišču, o porastu zastavljenih predmetov itd. Pri vsem tem pa so še posebej prizadeti slovenski obrtniki in mali trgovci, ki jih na vsakem koraku oblastveni organi kaznujejo z neverjetno visokimi krivičnimi globami, kar so ti organi — v kolikor so Tržačani — prisiljeni početi, ker so pod nadzorstvom množice nameščencev priseljenih iz Italije.

Uradni krogi iščejo pomoč v Rimu, od koder pa te pomoči ni, kajti vse mogoče prošnje, zlasti pa znamenita novembrska spomenica štirih italijanskih nacionalističnih strank, doslej ni prav nič zalegla, čeprav bi morala Italija, ker je vključila Trst v svoje gospodarstvo, prispevati najmanj 25 odst. za nabavo surovin tržaški industriji, ki so za ta procent v Italiji draže kot pa na svetovnem trgu. Noben predstavnik teh strank pa v tržaškem svetu ni niti poskušal analizirati vzrokov današnje krize, pri čemer se prav tako obnašajo tudi kominformisti, ki so se n. pr. pri sedanji diskusiji o proračunu omejili zgolj na tehnično plat. V solidarnosti z iredentističnimi strankami gredo kominformisti celo tako daleč, da niso pred občinskim svetom hoteli niti pokazati dejanske težine krize. Njihovi sindikati so vpreženi v voz rumene delavske zbornice, s katero sicer prirejajo zborovanja in nato tudi demonstracije delavstva po ulicah, ki pa po zaslugi sindikalnih vodstev nikoli ne dosežejo tistega borbenega značaja, ki bi bil potreben za dosego kakršnega koli konkretnega rezultata. V najnovejšem času pa je pomembnost in važnost teh demonstracij začel kominformovski tisk prikrivati celo v svojem tisku, v enaki meri, kot počenja to lokalni klerofašistični tisk.

Medtem pa postajajo posledice krize vedno bolj občutne. Istočasno pa se zaradi iredentistične politike odklanjajo celo takšne možnosti naročil, ki bi krizo vsaj omilile, kot je na pr. primer z naročili iz Jugoslavije, ko so CDA brez pravega vzroka zamudile z izročitvijo naročenih strojev in zavlačujejo pogajanja za nova naročila. Do Jugoslavije se na podoben način vedeta tudi podjetji Aquila in Ilva, ki se vedno izgovarjajo, da baje ne more zaključiti nobenega posla brez svoje centrale v Genovi itd. Da je takšno ravnanje odgovornih krogov več kot brezvestno spričo naraščajoče brezposelnosti in mizerije, ni potrebno še posebej poudariti.

Ob zaključku razprave je izvršni odbor Osvobodilne fronte sklenil izraziti vso svojo solidarnost in borbeno podporo predvsem tržaškemu delavstvu, kakor tudi vsem ostalim prizadetim slojem tržaškega prebivalstva, ki se bori za izhod iz tega težkega položaja. Pri tem pa izvršni odbor poudarja, da je nujno potrebno predvsem, da vse tržaško prebivalstvo spozna prave vzroke današnje krize ter da usmeri vse svoje sile, da se ti vzroki odstranijo.

Izvršni odbor je nato razpravljal o tekočih organizacijskih vprašanjih in sklenil, da se v nedeljo 28. marca t. l. skliče zasedanje glavnega odbora Osvobodilne fronte.

Nestrpnost sen. McCarthyja povzroča ostre kritike v svetu

Huda obsodba makartizma in Eisenhowerjevega predsedovanja v najbolj razširjenem angleškem listu - «Vesel sestanek» med McCarthyjem in obrambnim ministrom Wilsonom - Eisenhower na večerji skupaj z rogoviležem iz Wisconsina

LONDON, 11. — Današnji «Daily Mirror» zatrjuje v poročilu iz Washingtona, ki obsega dve tretjini prve strani, da je Eisenhowerjevo predsedovanje «strašna polomija». «Daily Mirror» je najbolj razširjeni dnevnik na svetu z naklado 4 milijonov izvodov. Poročilo washingtonskega dopisnika Johna Waltersa spremlja fotografija, ki kaže Eisenhowerja z značko, na kateri je napis «Vsi mi ugajajo». Toda, pravi besedilo pod sliko, križ je to, da Ike le malo komu ugaja.

Dopisnik «Daily Mirrorja» pravi: «Amerika je nesrečna, zmedena in preplašena zaradi grozne polomije samozvanega križarja, ki ga je izvolila za predsednika. Med svojo volilno kampanjo je Eisenhower obljubljal, da bo skupno z ostalimi republikanci pripeljal državo v razdobje sreče, poštenosti, dostojanstva in varnosti. Toda danes Eisenhower ne vodi, temveč se pusti voditi, njegovi križarski tovariši pa so odvrgli lepo volilno preobleko in pokazali, da so vojščaki uslužnega političnega oportunizma in nadutega kapitalizma. Tako je treba zdaj milijone Amerikancev, katerih usoda je bila dolgo časa tako zavidanja vredna, pomilovati Dežela svobodnih je izgubila svobodo».

«Najbolj tragično dejanje v Eisenhowerjevem predsedovanju — nadaljuje «Daily Mirror» — je bilo takrat, ko se je boječe izognil temu, da bi se po vojaško uprl senatorju MacCarthyju. V svojih govorih poveličuje Eisenhower svobodo misli in besede, človeško dostojanstvo, poštenost in pravičnost. Toda medtem ko senator MacCarthy pljuva na vse te stvari, se Eisenhower njegovemu izzivanju ne upre, razen z neučinkovitimi polovičnimi duhovitostmi.»

«Pod MacCarthyjevim bombardiranjem izgublja velika ameriška vojska moralo, funkcionarji državnega tajništva in drugih vladnih uradov pa so terorizirani. Svoboda misli in govora izginja iz mnogih univerz in šol zaradi strahu pred inkvizicijo.. Pravijo, da v zatišju Bele hiše Eisenhower večkrat kaže ogorčenost zaradi makartizma. Njegovi prijatelji pravijo, da je takrat «izredno razjarjen». Toda Eisenhower posluša svoje svetovalce, zlasti takrat, ko mu svetujejo, naj se ne bori.

Posebno so nad Eisenhowerjevim slabokrvnim vodstvom razočarani ameriški delavci in kmetje. Brezposelnost narašča, življenjski stroški se stalno večajo, kmetje so besni, mali podjetniki pa se borijo za obstoj.»

List nadaljuje: «Eisenhower zamenjuje v svoji preproščini veliko bogastvo z veliko spretnostjo. Skoraj vsi njegovi najbližji sodelavci so magnati, ki so sicer spretni v grabljenju dolarjev zase ali za svoje družbe, nimajo pa najmanjšega pojma o državnih in vladnih zadevah. Toda Eisenhowerjeva naklonjenost magnatom ne pomeni, da si ne prizadeva tudi za prijateljstvo s parlamentarci, ki jih obravnava, kot da bi bili iz krhkega porcelana. Žal kažejo številni člani kongresa, da razumejo to prizadevnost bolj kot šibkost kot pa kot kompliment.»

«In kaj naj rečemo o Eisenhowerjevi zunanji politiki?» se sprašuje newyorški dopisnik londonskega lista. «Začelo se je z Dullesovim širokoustenjem, ki ne vzbuja več začudenja pri nobenem izmed bivših sovražnikov ali prijateljev Amerike. Potem je ta politika postala bolj zmerna, vendar je trmasto zavračala vse možnosti za razgovore na najvišji ravni z ZSSR po Stalinovi smrti. Danes zastrupljajo naklonjenost in občudovanje narodov sveta za veliko Ameriko MacCarthyjeva dejanja in besede. Kdor koli ne živi v Ameriki, se mu mora zdeti kaj težko zaupati in spoštovati predsednika, ki zatrjuje, da vodi demokracijo, obenem pa se ponižno uklanja MacCarthyjevemu terorju.»

Medtem je znani ameriški komentator Drew Pearson objavil vest, da Eisenhower na prihodnjih volitvah ne namerava več kandidirati, in sicer «iz zdravstvenih razlogov». Predstavnik Bele hiše je danes popoldne to vest zanikal in dodal, da je predsednik pri najboljšem zdravju.

Eisenhower in MacCarthy sta se sestala včeraj zvečer na večerji, ki so se je udeležili vidni republikanski predstavniki v senatu. Kot so poročali navzoči, je bil sestanek med predsednikom in MacCarthyjem «zelo prisrčen». To se zdi tem bolj značilno, ker se je predsednik na tiskovni konferenci sicer izognil polemiki z MacCarthyjem, obenem pa je poslal republikanskemu senatorju pismo v katerem je baje pohvalil senatorja za njegov govor proti makartizmu. Točna vsebina pisma ni znana; senator Flanders pa je izjavil, da je bilo predsednikovo pismo «zelo ljubeznivo».

Danes pa je bil MacCarthy na kosilu pri obrambnem ministru Charlesu Wilsonu, s katerim sta prišla pred tedni v hitro zabrisan spor zaradi MacCarthyjevega vmešavanja v personalne zadeve ameriške vojske. Po kosilu sta oba sprejela novinarje, sedla tesno drug ob drugega na isti divan in se dala tako fotografirati. Oba sta dejala, da ni med njima «nobenih nesoglasij glede komunistov». V krogih obrambnega ministrstva zatrjujejo, da je današnji sestanek želel MacCarthy.

«Veseli sestanek» med Wilsonom in nestrpnim rogoviležem iz Wisconsina je povzročil, kot poročajo, negodovanje v Beli hiši, ker kaže, da je tudi republikanska stranka vsak dan bolj sita MacCarthyjeve oblastnosti in nadutosti.

MacCarthy bo 19. marca govoril na zborovanju mladih republikancev v mestu Milwaukee in že danes obljublja, da bo takrat odgovoril demokratičnemu prvaku Adlaiju Stevensonu, ki ga je v soboto ostro napadel. Obenem trdi MacCarthy, da bo nadaljeval z akcijo, ki naj «prisili» obe največji ameriški radijski družbi, da mu brezplačno dovolita prav toliko časa, kolikor sta ga posvetili prenosu Stevensonovega govora. Obe družbi sta namreč enak čas dali na razpolago republikanski stranki, ki pa je za odgovor Stevensonu določila podpredsednika Nixona in pri tem prezrla MacCarthyja.

Poročila odborov gospodarske komisije OZN za Evropo

ŽENEVA, 11. — Gospodarska komisija OZN za Evropo je odložila vsak sklep o sodelovanju Zahodne in Vzhodne Nemčije pri njenem delu. Včeraj so se delegati Zahodne Evrope uprli poljskemu predlogu v tem smislu; delegati Vzhodne Evrope pa so predlog podpirali.

Danes je švedski delegat izjavil, da podpira včerajšnji predlog tajnika Myrdala, naj se vprašanje sprejema obeh Nemčij odloži na prihodnje zasedanje gospodarskega in socialnega sveta OZN. Predlagal je to tudi zaradi tega, da ne bi kompromitirali sedanjega stanja, na podlagi katerega so nemški predstavniki udeleženi v tehničnih odborih te komisije. Velika Britanija in ZDA so podprle švedski predlog, poljski delegat pa je izjavil, da bi bilo treba še dalje iskati drugo rešitev, na vsak način pa se bo posvetoval s svojo vlado. Nadaljnje razpravljanje o tem so odložili na jutri zjutraj.

Sledilo je razpravljanje o poročilih posameznih odborov. Predsednik odbora za premog Anglež Franklyn Williams je predložil poročilo svojega odbora in je izjavil, da se je v letu 1953 pokazal napredek v težnji za izboljšanje pogojev evropskega premogovnega trga. Uvoz premoga iz ZDA v evropske države se je zmanjšal za več ko 13 milijonov ton v primeri s prejšnjim letom. Evropska izmenjava na tem sektorju pa se je povečala za približno dva milijona ton.

Ukrajinski delegat je kritiziral trgovinsko politiko zahodnoevropskih držav glede premoga. Angleški in belgijski delegat sta izjavila, da se ni mogoče ustaviti samo pri kritiki, ko se govori o gospodarstvu drugih držav. Češkoslovaška delegatka je govorila o uspehu v ČSR glede proizvodnje premoga, poljski delegat pa je poudarjal interes Poljske kot proizvajalke premoga za delo tega odbora. Francoski delegat je omenil razna vprašanja, ki se tičejo kakovosti in cene premoga, sovjetski delegat pa je podprl ukrajinskega delegata.

Sledila je razprava o poročilu, ki ga je predložil predsednik odbora za les. Govorili so preedstavniki Finske, Avstrije, Jugoslavije, Romunije, Rusije in Belgije, ki so poudarjali važnost dela tega odbora.

Popoldne je sledila razprava o poročilu predsednika odbora za električno energijo. Jugoslovanski in avstrijski delegat sta omenila načrte, ki jih sedaj proučujejo v zvezi z izvažanjem električne energije v okviru Avstrije, Jugoslavije, Nemčije in Italije.

Italijanski delegat je izjavil, da se Italija živo zanima za izvoz električne energije, ki sta ga omenila avstrijski in jugoslovanski delegat.

V. debati o poročilu odbora za stanovanja se je številnim delegatom pridružil tudi italijanski delegat, ki je poudarjal še posebno važnost, ki je ima za Italijo to vprašanje.

NEW YORK, 11. — V potek se bo v Varnostnem svetu nadaljevala razprava o medsebojnih obtožbah med Egiptom in Izraelom. Sejo je sklical turški predstavnik Selim Sarter, ki je predsednik sveta za mesec marec.

ATENE, 11. — Grški ministrski predsednik Papagos se je danes razgovarjal z nemškim kanclerjem Adenauerjem.

Po zaupnici Scelbovi vladi

Vprašanje ratifikacije pogodbe o evropski vojski in sodelovanje z monarhisti - Prihodnji teden bo predsednik vlade Scelba odgovarjal v parlamentu na vprašanje o aferi z Montagno

Poveljnik policije Pavone odstopil

(Od našega dopisnika)

RIM, 11. — Po včerajšnji zaupnici v poslanski zbornici, ki spopolnjuje že poprej izglasovano zaupnico v senatu, je predsednik nove vlade Scelba odšel danes na Kvirinal k Einaudiju, s katerim se je zadržal v razgovoru dobro uro. S tem je bilo tudi formalno zaključeno prvo razdobje nove vlade, ki se bo morala zdaj lotiti resnega konkretnega dela.

Vse pa kaže, da marsikaj ne bo šlo gladko. Eden izmed prvih ukrepov, ki bi ga vlada morala predložiti parlamentu, je po njenih lastnih napovedih ratifikacija pogodbe o evropski obrambni skupnosti. Pri tej se pa na eni strani najavlja ogorčena opozicija kominformistov, ki se jim bodo verjetno pridružili neofašisti in ki bo zavzela oblike prave obstrukcije (saj gre končno za najvažnejšo moskovsko direktivo), na drugi strani pa izkorišča demokristjanska desnica to vprašanje za zahtevo po zbližanju z monarhisti.

Desni demokristjani zagovarjajo namreč tezo, da gre za dejanje tolikšne važnosti, da bi zanj bila sedanja minimalna večina, s katero razpolaga vlada, le prerevna osnova. Ker na drugi strani monarhisti evropski obrambni skupnosti načelno ne nasprotujejo, se tu kažejo možnosti za postavitev mostu med njimi in vlado. Sam Scelba je včeraj v odgovorih na izvajanja poslancev priznal monarhistom kvalifikacijo demokratične stranke.

Na drugi strani proti sodelovanju z monarhisti ni načelnih nasprotij med liberalci, razen politične računice, ki kaže, da se važnost liberalnih glasov — in s tem vpliva v vladi — zmanjša na minimum, kakor hitro bi vladna večina obsegala tudi monarhiste. Socialni demokrati, ki so se že tako izpostavili hudim kritikam zaradi svojega sodelovanja v vladi, pa razširitve vladne osnove na desno ne bi mogli trpeti brez resne škode za lastni ugled.

Na drugi strani je prišlo včeraj pri volitvah vodstva neke parlamentarne komisije do zanimivega primera izolacije demokristjanov. Za predsednika je bil izvoljen kominformist, za podpredsednika monarhist, v ves odbor pa ni prišel niti en demokristjan. Glasovanje je bilo tajno, toda račun kaže, da je moral poleg KPI, PSI, MSI in PNM za opozicijo glasovati tudi vsaj en član vladnega centra.

Pri izvajanju raznih drugih vladnih ukrepov se prav tako ne obeta vedno soglasje med člani koalicije. Raznim križem in težavam se je zdaj pridružila še «afera Montagna», glede katere se pojavljajo zahteve po parlamentarni preiskavi Zaenkrat je vlada dala samo obljubo, da bo prihodnji teden Scelba v parlamentu odgovarjal na vprašanja poslancev o tej zadevi. Marsikje pa so s skepso sprejeli na znanje včerajšnjo Scelbovo obljubo, da si bo vlada prizadevala za «čim strožjo moralizacijo javnega življenja», kolikor ne računajo z možnostjo, da bi se Scelba okoristil s to priložnostjo, da bi odstranil nekaj demokristjanskih konkurentov.

Danes kasno zvečer je prišla vest, da je poveljnik policije Tommaso Pavone, katerega ime se je večkrat omenjalo na procesu proti novinarju Mutu, podal ostavko, «da bi imel potrebno svobodo, da poskrbi zavarovanje svojega ugleda». Scelba je ostavko sprejel in poveril, kot uradno poročajo, ministru brez listnice De Caru (PLI) nalog, da «razišče dejstva, ki izhajajo iz poročila karabinjerjev od 22. februarja».

A. P.

„Times", „begunci", CLN in Češka

Prav gotovo po zaslugi kakšnega italijanskega manj ali bolj spretnega CLN-ovskega propagandista je tudi londonski «Times» napisal članek o «beguncih» iz cone B, o katerih pravi, da jih je nič manj kot — 12.000. Pri prepisovanju CLN-ovskih podatkov pa se je sicer tradicionalno pikolovski angleški list precej urezal. List namreč trdi, da so «jugoslovanski aktivisti» po 8. oktobru silili Italijane, naj se izselijo iz cone B in jim pri tem grozili, da jih bodo sicer izselili «na Češko ali v Srbijo» (sicer pa je tudi za Shakespeara Češka ležala ob morju)...

O CLN-ovski brošuri, iz katere je «Times» tako površno prepisal podatke, smo v našem dnevniku objavili oceno, ki jo po svoji dejanski vrednosti zasluži. Radovedni pa smo, ali bo isti list imel za potrebno, objaviti vsaj nekatere podatke, če že ne o vseh dokumentiranih publikacijah o položaju Slovencev v coni A in v Italiji, temveč vsaj o najnovejši knjigi, ki je izšla v Beogradu v angleščini pod naslovom «Italijanski genocid nad Slovenci in Hrvati».

PROTILJUDSKI UKREPI v Britanskem Hondurasu

Pod pretvezo, da ljudska stranka dobiva podporo iz Guatemale, hoče brit. vlada podvzeti še pred volitvami podobne ukrepe kakor v Gvajani - Brazilska resolucija proti kolonializmu na konferenci v Caracasu

LONDON, 11. — Poslanec levega laburističnega krila Sidney Silverman je danes zahteval v spodnji zbornici prednost za razpravo o ukinitvi ustave v britanskem Hondurasu v trenutku, ko se na tem ozemlju pripravljajo volitve. Predsednik zbornice pa se je temu uprl, češ da zadeva ni nujna. Kakor je znano, bodo prihodnji mesec v britanskem Hondurasu prve splošne volitve na tem ozemlju. Na Attleejevo zahtevo, naj bi vlada podala izjavo o Hondurasu je podtajnik za odnose s Commonwealthom John Foster včeraj izjavil, da kolikor je njemu znano, ni bila ustava v britanskem Hondurasu ukinjena.

Britanska vlada je včeraj sporočila, da je bila ustanovljena komisija, ki naj izvede preiskavo o odnosih, ki naj bi obstajali med guatemalsko vlado in združeno ljudsko stranko. Politični opazovalci so mnenja, da je britanska vlada podvzela ta ukrep, zato da bi preprečila ponovitev dogodkov kakršni so se jeseni dogodili v britanski Gvajani. Z drugo besedo, hoče britanska vlada preprečiti svobodne volitve, ker se zaveda, da bi pri tem zmagale protikolonialne sile, ki se zavzemajo za neodvisnost Hondurasa. Namen preiskave, ki jo bo izvršila posebna komisija, je ugotoviti, ali guatemalska vlada podpira z denarjem združeno ljudsko stranko v Hondurasu. Če bi se to «dokazalo», je verjetno, da volitev v Hondurasu ne bo.

Neki bivši voditelj združene ljudske stranke v Hondurasu, ki je sedaj nasprotnik te stranke, je izjavil, da je ta stranka dobivala denar iz Guatemale. Voditelj ljudske stranke Leigh Richardson pa je izjavil, da se nima prav nič bati od rezultatov preiskave».

Honduras v Srednji Ameriki je britanska kolonija, ki ima guvernerja, izvršni svet sedmih članov in zakonodajni svet, ki ima tri uradne in deset neuradnih članov (od teh so 4 imenovani, 6 pa je izvoljenih).

Kolonija obsega 8867 kvadratnih milj in ima okoli 73 tisoč prebivalcev. Britanski Honduras je pomemben med drugim tudi zaradi mahagonijevega lesa.

Ljudska združena stranka, ki se opira na široke množice domačinov in ki ima sposobne in odločne voditelje, je kakor kaže, popolnoma gotova, da bo v bodoči skupščini dobila najmanj 9 od 15 mest, to se pravi absolutno večino.

V Londonu vedo, da ta stranka ni povezana z Moskvo; trdijo pa, da je pod močnim vplivom Guatemale, kjer «prevladujejo rdeči». Razen tega sodijo, da bi morebitni britanski umik iz Hondurasa ustrezal Guatemali, ki že kakih sto let poudarja, da je treba vzpostaviti v tej koloniji suverenost.

Vsi ukrepi, ki jih je do sedaj podvzela britanska vlada, kažejo da bo do akcije guvernerja proti združeni ljudski stranki prišlo verjetno še pred volitvami in ne po volitvah, kakor se je pripetilo v britanski Gvajani, če bo do volitev sploh prišlo.

Na vseameriški konferenci v Caracasu se je danes Brazilija pridružila ameriškim državam, ki hočejo odpravo kolonializma na ameriški celini. Njena delegacija je predložila resolucijo, ki poziva medameriško konferenco, naj izjavi, da bi morale izvenameriške države, ki izvajajo politično nadzorstvo nad ameriškimi ozemlji, dovoliti pravico do samoodločbe ljudstvu njihovih kolonijah ali posestih.

Za ona področja, kjer prebivalstvo morda ne bi bilo še sposobno posluževati se pravice do samoodločbe, pa naj bi določili varuštveno dobo.

Guatemalski delegat pa je danes ponovno ostro napadel ameriško resolucijo «proti komunizmu» in jo je označil kot skrajno nevarno težnjo, ki ima namen zakriti vmešavanje v notranje zadeve drugih držav in intervencionističnega duha v okviru skupne akcije.

Zavrnjena resolucija o pogajanjih z Egiptom v spodnji zbornici

LONDON, 11. — Spodnja zbornica je danes zavrnila z 271 glasovi proti 219 resolucijo laburistične poslanke Barbare Castle, v kateri se obsoja način, kako je britanska vlada vodila pogajanja z Egiptom o področju Sueškega prekopa.

Egiptovski minister za narodno usmerjanje major Salem je danes v Kairu izjavil, da bodo častniki revolucijskega sveta, ko se bodo vrnili v civilno življenje, ustanovili stranko, katere program bo temeljil na idealu revolucije. Vojska bo ostala izven politike. Dodal je, da je mogoče, da se bo gibanje za narodno osvoboditev, ki ga je ustanovil revolucijski svet, spremenilo v politično stranko. Če bo ta stranka dobila večino pri volitvah, se bodo v državi izvajali ideali revolucije. Če pa bo stranka poražena, bo ostala v konstruktivni opoziciji in se bo borila proti vsemu kar bi utegnilo škoditi državi.

LONDON, 11. — Britanska vlada je uradno priznala novo sirsko vlado, ki je prevzela oblast dne 25. februarja po odstopu brigadnega generala Šišaklija. Glasnik zunanjega ministrstva je danes izjavil, da je britanski veleposlanik v Damasku, Gardner, 9. marca govoril na noto Sirije, s katero ta uradno obvešča britansko vlado o povratku predsednika Hašem Atasija in sestavi nove vlade.

Volilna kampanja v ZSSR

MOSKVA, 11. — V nedeljo bodo v ZSSR volitve v vrhovni sovjet. Po vsej državi so številna volilna zborovanja, na katerih govorijo tudi najvišji državni predstavniki. Na dveh zborovanjih v Moskvi sta govorila tudi predsednik prezidija vrhovnega sovjeta maršal Vorošilov ter podpredsednik vlade in obrambni minister maršal Buganin. Obema govoroma daje tudi sovjetski tisk in radio največ važnosti.

Danes je imel volilni govor tudi zunanji minister Molotov.

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan so leta 1944 enote briško - beneškega odreda uničile na letališču Belveder pri Vidmu 9 sovražnih letal.

DANES, petek 12. marca
Gregor, Radoja
Sonce vzide ob 6.25 in zatone ob 18.06. Dolžina dneva 11.41. Luna vzide ob 10.49 in zatone ob 2.23.
JUTRI, sobota 13. marca
Rozina, Božena

SESTANEK DELAVCEV IZ RAZNIH MESTNIH TOVARN IN PODJETIJ

Med delavstvom se uveljavlja težnja po enotnem nastopu v obrambo dela

Ker sindikalni združenji ne vodita dovolj odločne akcije, predlagajo delavci ustanovitev enotnega akcijskega odbora, ki naj bi zastopal vse delavstvo

Včeraj se je v krožku «Aiello» v Ul. Alfieri zbralo precejšnje število delavcev iz največjih tovarn in podjetij, da bi razpravljali o sedanji hudi gospodarski krizi ter o ukrepih, ki so potrebni za njeno rešitev. Delavcem je najprej spregovoril tov. Petronio, nato pa se je razvila med njimi živahna diskusija, v kateri so številni delavci postavljali razne predloge.

Tov. Petronio je najprej poudaril, da zahteva sedanji položaj takojšnjo akcijo, česar se zaveda večina delavstva. Zato pa je treba najti najbolj primeren način, da vsi delavci enotno nastopijo ter povedo, kaj hočejo; da odločno pribijejo, da ne marajo ostati brez dela. Med delavci vlada kljub prepričanju o nujnosti akcije pasivnost, kar je posledica zmede na sindikalnem področju. Delavci iščejo poti, kako razbiti to pasivnost, toda za to je potrebna pobuda najbolj zavednih in odločnih, nakar bo vsaka akcija mnogo lažja. Treba pa jo je seveda sprožiti in nekdo mora prevzeti za to pobudo, ker se nobena stvar ne rodi sama od sebe.

Če poslušamo razne sindikaliste, če beremo tisk vseh struj in smeri, vidimo, da se vsi strinjajo v tem, da je treba nekaj storiti, da je potrebna enotna intervencija za rešitev krize. Tu nastane vprašanje, zakaj ostaja vedno le pri ugotovitvah in zakaj se nihče ne zgane? Če pojde namreč tako naprej, bo število brezposelnih vedno bolj naraščalo, naše gospodarstvo pa bo vedno bolj propadalo. Da temu stanju odpomoremo, se mora zbrati skupina delavcev, ki bodo vsem sindikalnim voditeljem in odborom, tovarniškim odborom in delavstvu sploh predočili potrebo po akciji, za kar pa je treba tudi ustanoviti nekak enoten akcijski odbor, ki naj izrazi težnje in zahteve vsega delavstva; tistega, ki je organizirano v sindikatih, in tistega, ki je izven vsake sindikalne organizacije.

Delavstvo namreč ni zadovoljno s sedanjim delovanjem sindikalnih vodstev. Namesto da bi resno načela vprašanje krize, ta vodstva celo odvračajo pozornost delavstva od nje ter sprejemajo polovične mere, ki ne morejo ničesar rešiti. Oba največja sindikata podrejujeta sindikalno dejavnost politični, obravnavata vsak po svoje to je z nasprotnega stališča, vprašanja kot je evropska obrambna skupnost ali kriza italijanske vlade, pri čemer pa zanemarjata resnične delavske razredne interese ter s tem onemogočata enotnost delavstva, kar gre samo v korist tistih krogov, ki so odgovorni za sedanjo krizo. To pa je zlasti sedaj zelo nevarna igra.

Delavcem torej ne preostaja drugega, kot da sindikalni vodstvi s pritiskom prisilijo, da nehata s tako sindikalno politiko ter začneta delovati v interesu vsega delavstva ne glede na njegovo politično usmeritev in svetovni nazor. Prav tako morajo sindikati prenehati z dosedanjo prakso, obračati se za rešitev krize tja, kjer ne morejo in tudi ne marajo pomagati. Za rešitev krize je tu odgovorna ZVU in ona mora poskrbeti za delo. Zato pa je treba pritisniti na tukajšnje oblasti, za kar pa je potreben enotene nastop čim večjega števila delavcev. Vse to pa se ne da več doseči v okviru sedanje sindikalne razdvojenosti, temveč je treba ustvariti tak organ, ki lahko pritegne vse delavstvo. Pri tem ni važno, kdo prevzame za to pobudo, glavno je doseči uspeh.

Zadnji dogodki kažejo, da je delavstvo izgubilo vsako zaupanje v možnost uspešne borbe v sedanjem okviru. To potrjujejo tudi zadnje akcije obeh večjih sindikatov, ki ne moreta spraviti na zborovanja več kot kakih tisoč delavcev CRDA, medtem ko jih je v teh podjetjih zaposlenih nad 6.000. Tudi sprevodi tako omejenega števila delavcev po mestnih ulicah ne morejo prisiliti oblasti, da bi menjale svojo gospodarsko politiko. Tov. Petronio je zaključil svoj govor z ugotovitvijo, da je položaj zelo resen in da je treba zato takoj nastopiti.

Nato je neki delavec iz ladjedelnice Sv. Marka dejal, da si morajo delavci vzeti za zgled akcijo malih trgovcev, industrijcev in obrtnikov, ki kljub različnim nazorom in strankarski pripadnosti enotno nastopajo v obrambo svojih interesov. Prav bi bilo, da bi tudi delavci izdali podobno resolucijo, v kateri bi opozorili vse prebivalstvo na hudo delovno krizo. Drugi delavec je poudaril, da je potrebna neposredna borba v Trstu samem. Delavec iz Tovarne strojev je priporočil tako akcijo, ki bo lahko pritegnila čim več delavcev, kar seveda ne bo težko, če bo ta akcija res izraz interesov vsega delavstva. Končno so se sporazumeli o nujnosti konkretne akcije ter razpravljali, kako naj bi jo čimprej izvedli, o čemer pa bomo še poročali.

18. t.m. poskusne vožnje nove velike motocisterne

V tržaški ladjedelnici CRDA so dokončali veliko 30.500-tonsko petrolejsko ladjo zgrajeno za družbo «Fratelli d'Amico» iz Rima. Ladjo so dokončali v rekordnem času, saj so jo splovili v ladjedelnici Sv. Marka v novembru. Sedaj bo ladja odplula v Benetke, kjer bodo v suhem doku pobarvali podvodni del, 18. tega meseca pa bo priplula ponovno v Trst in bo imela poskusne vožnje v Tržaškem zalivu, nakar jo bodo izročili lastnikom.

Ing. Sospisio v ZDA

V zavezniški čitalnici je bil ob odhodu predsednika tržaškega velesejma ing. Ernesta Sospisia v Združene države sprejem, ki so se ga udeležili zastopniki oblasti. Ing. Sospisio odhaja na potovanje v Združene države po letnem načrtu za kulturne izmenjave med Združenimi državami in našim mestom. Ing. Sospisio se bo vrnil v Trst pred začetkom tržaškega velesejma.

Sestanek strokovnih organizacij uslužbencev slovenskih šol

V nedeljo priredijo strokovne organizacije uslužbencev slovenskih šol, in sicer Zveza prosvetnih delavcev, Sindikat slovenskih šolnikov in Zveza uslužbencev slovenskih šol skupni sestanek, ki bo v novi šoli pri Sv. Ivanu ob 10. uri dopoldne. Dnevni red sestanka obsega: otvoritev, poročilo o skupnem delu šolskih organizacij, bodoče delo zveznega odbora in razno. Strokovne organizacije vabijo zainteresirane k številni udeležbi.

Zahvala ASIŽZ sodelujočim pri proslavah 8. marca

Tajništvo ASIŽZ se zahvaljuje vsem, ki so si ob prazniku 8. marca prizadevali za tako lep uspeh raznih prireditev tako v mestu kot v okolici. Posebno zahvalo izreka ASIŽZ požrtvovalnemu kolektivu SNG, Glasbeni Matici, g. Greti Juretič, vsem pevskim zborom in igralskim skupinam prosvetnih društev, sektorskemu odboru v Škednju, šolskim otrokom, njihovim voditeljem in sploh vsem, ki so se odzvali vabilu organizacije in s svojim sodelovanjem pripomogli k tako lepim in pomembnim proslavam.

KRITIKE IN POROČILA

Otvoritev Gromove razstave v umetnostni galeriji „Rossoni"

Umetnik je razstavil 36 del povečini v posebni tehniki, imenovani «batik» ter nekaj mladinskih ilustracij

Včeraj ob 17. uri je bila v umetnosti galeriji Rossoni na Korzu štev. 9 otvorjena osebna razstava tržaškega slovenskega ak. slikarja Bogdana Groma. Grom, ki je kljub svoji mladosti razstavljal že dvakrat v Trstu, v Ljubljani, Beogradu, v raznih mestih Italije, v Avstriji in ki bo kmalu, kot edini Tržačan, razstavljal v Cincinatiju v Severni Ameriki, se je tokrat predstavil tržaški javnosti z 36 deli, katerih večina je izdelana v tehniki «batik», ki ima svoj izvor na orientu. Razen tega je slikar Grom razstavil tudi vrsto svojih ilustracij za razne mladinske knjige, dve litografiji in eno risbo. V svojih slikah obdeluje Grom predvsem motive z našega področja, iz okolice in mesta. Upodobil je motive, panoramske in detajlne, iz Nabrežine, Proseka, Devina in s Kontovela, kontovelski portič, pogled na pristanišče, zelenjavni trg na Porterošu, mlekarico iz okolice, žene v naših narodnih nošah in še nekaj drugih motivov. Zanimiva je njegova upodobitev kraškega skalovja, prav tako v tehniki «batik».

Otvoritvi je prisostvovalo veliko število ljubiteljev likovne umetnosti, predstavniki delegacije FLRJ in raznih slovenskih kulturno-prosvetnih ustanov, ki so si z zanimanjem ogledovali razstavljena dela in izražali prisotnemu slikarju svoja priznanja.

Razstava bo odprta do 25. t. m. vsak dan od 11. do 12.30 in od 17. do 20.30. in njen ogled toplo priporočamo vsem, ki se zanimajo za likovno umetnost, predvsem pa našim slovenskim ljudem, saj razstavlja naš rojak, ki skupno z ostalimi tržaškimi slovenskimi likovnimi in drugimi umetniki dokazuje visoko kulturno raven tržaških Slovencev.

Aškerčeva proslava p. društva «Ivan Cankar»

Prosvetno društvo «Ivan Cankar» od Sv. Jakoba je včeraj zvečer priredilo v dvorani v Ul. Montecchi 6 dobro uspel Aškerčev večer, na katerem je imel uvodni govor dr. Andrej Budal. Na kratko je orisal pesnikovo življenje in njegove borbe z vatikanskim koristim usužnjeno kritiko slovenskih kulturnih razmer, katero je vodil takratni urednik «Rimskega katolika» Anton Mahnič. V tej borbi se je Aškerc povzpel v naprednega borca za svobodo, odločnega borca proti vsakovrstnim mračnim vplivom, ki jih je slovenska zgodovina tako polna, vnetega borca proti socialnemu zlu, proti poniževanju in izkoriščanju. Njegov borbeni značaj in njegovo napredno življenje imata tudi za tržaške Slovence važen pomen.

Člani prosvetnega društva so za ta večer pripravili več značilnih Aškerčevih del. Tako je E. Blažina recitiral «Mi vstajamo», J. Fišer «Moja muza», «Napoleonov večer» in «Starčkov večer» skupno s Silvanom Mesesnelom. Šušteršič je lepo podal «Brodnika», Volk «Kronanje v Zagrebu», M. Kavčič «Oj morje», Pavlovič «Mejnik». Ob koncu večera je pevski zbor še zapel pet Aškerčevih pesmi.

Večer je potekel ob živahnem zanimanju navzočih članov prosvetnega društva in drugih ljubiteljev slovenske pesmi. Zaradi tega je ta pobuda šentjakobskega prosvetnega društva še toliko bolj hvale in posnemanja vredna.

Z avtom v zid

Zjutraj je 55-letni industrijec Giuseppe Lorenzutti iz Ul. Orazio med vožnjo z avtom «Fiat 1100» v smeri Sesljana kakih 200 metrov po miramarskem križišču iz do sedaj neznanih razlogov trčil v vogal zida na desni strani ceste. Ker sta se pri nezgodi Lorenzutti, kakor tudi njegov 34-letni pravni zastopnik Oberdan Pierandrei iz Ul. Lorenzetti, ki se je vozil z njim, ranila, so ju odpeljali v bolnico, kjer so drugega pridržali zaradi raznih ran na I. kirurškem oddelku s prognozo okrevanja v 8 ali 10 dneh, medtem ko so šoferja po prvi pomoči in potem ko so mu ugotovili tudi zlom dveh reber in razne podplutbe poslali domov, kjer se bo moral sam zdraviti približno 20 dni. Vozilo je utrpelo veliko škodo.

Za oglase, osmrtnice itd. obračajte se vedno na
Upravo
PRIMORSKEGA DNEVNIKA
Ul. sv. Frančiška 20/III
Tel. 37338

SNG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Jutri 13. marca 1954 ob 20.30 uri
in v nedeljo 14. t. m. ob 16. uri
gostovanje v BOLJUNCU
s F. H. Herbertovo komedijo
«VSAKIH STO LET»

GLASBENA MATICA TRST

V ponedeljek 15. t. m. ob 21. uri bo v AVDITORIJU
druga javna produkcija gojencev glasbene šole

Nastopili bodo gojenci oddelka za klavir, violino, klarinet, flavto ter dva šolska orkestralna ansambla.

Sporedi se dobijo pri SHPZ v Ul. Roma 15/II. ter v šoli Glasbene Matice v Ul. R. Manna 29/I.

Krog tržaških Slovenk

bo imel danes 12. t. m. ob 20.30 uri v dvorani na Proseku
predavanje
«Kulturna prizadevanja tržaških Slovenk v dveh minulih zgodovinskih obdobjih».

Predavala bo tov. Mara Samsa.

Vljudno vabljeni vsi.

KINO

Rossetti. 16.30: «Na vojni stezi», J. Hall, C. Larson.
Excelsior. 15.30: «Mizar», D. Adams, F. Silva.
Fenice. 16.00: «Na krilih sanj», F. Munsel, R. Morley.
Nazionale. 16.30: «Dežela zvonkov», S. Loren, C. Dapporto.
Filodrammatico. 16.00: «Bagdadske koprene», V. Mature, M. Blanchard.
Arcobaleno. 15.30: «Tekmica moje žene», D. Scheridan, K. Kendal.
Auditorium. 16.30: «Mizar», D. Adams, F. Silva.
Astra Rojan. 15.30: «Moulin Rouge», J. Ferrer.
Cristallo. (Trg Perugino): 16.?? «Sonce blešči visoko», C. Winninger, A. Whelan.
Grattacielo. 16.00: «Nazivajte me madame», E. Merman, D. O'Connor.
Alabarda. 16.00: «Zendin jetnik», S. Granger, D. Kerr.
Ariston. 16.00: «Lepotice na lesih», S. Pampanini, D. ...
Armonia. 15.15: «Kraljica ... krone», D. Darrieux.
Aurora. 15.00: «Kruh, ljubezen in fantazija», G. Lollobrigida.
Garibaldi. 15.00: «Narednik ...», B. Lancaster.
Ideale. 16.00, 18.00, 20.00, ... «Železna ljubica», A. Ladd.
Impero. 15.30: «Kruh, ljubezen in fantazija», G. Lollobrigida.
Italia. 16.00: «Takšno je življenje», M. Bru.
Viale. 16.00: «Pajac», R. Shelton.
Kino ob morju. 16.00: «Sinovi mušketirjev», M. O'Hara.
Massimo. 16.00: «Prebujenje dinozaura», P. Christian.
Moderno. 16.00: «Gora sedmih ... kolov», A. Ladd.
Sv. Marko. 16.00: «Rdeča reka», J. Wayne.
Savona. 15.00: «Trgovanje z ... skami», V. Ralston.
Secolo. 16.00: «Nora ženska», G. Tierney.
Vittorio Veneto. 16.00: «Luisiana pustolovec», T. Power, P. Laurie.
Azzurro. 16.00: «Žena za eno noč», G. Cervi. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Belvedere. 16.00: «Vesela kmetija», G. Kelly.
Marconi. 16.00: «Junaki iz tihe legende», P. Henreid.
Odeon. 16.00: «Svet v mojih ... kah», G. Peck.
Radio. 16.00: «Javanski upornik», F. McMurray.
Venezia. 16.00: «Trgovina z belim blagom», E. Rossi Drago, M. ... ni izpod 16 let prepovedano.

RADIO

PETEK, 12. marca 1954
JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 7.00, 13.?? 19.00 in 23.30.

7.10 Jutranja glasba; 7.30 Pregled tiska; 11.00 Saint-Saëns: ... virski koncert št. 3 v E-duru ... 29; 14.30 Kulturni razgledi; ... Tekmovanje mlad. pev. zborov; 17.00 Koncert pevskega zbora ... dia Beograd; 17.20 Serenade ...

Tekmovanje mladinskih pevskih zborov Primorske ob 50-obletnici Srečka Kosovela Radio jugoslovanske cone Trsta vsak dan ob 14.40, v nedeljo pa ob 16. uri.

godala; 17.38 Narodne pesmi ... Levče in Gruže; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Operne arije ... jo jugoslovanski operni ... 18.40 Igrajo nemški zabavni ... stri. 21.00 Slušna igra: Ive ... «Agnus Dei»; 22.00 Skladbe ... slovanskih skladateljev ... morni zbor Radia Ljubljana; 23.00 Lahkih nog naokrog; 23.?? nja poročila v italijanščini; ... Glasba za lahko noč.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkester; 12.10 ... vsakega nekaj; 13.00 Glasba ... željah; 14.00 Strauss: Till Eulenspiegel; 14.15 Kulturni obzornik; 14.25 Glasba za štiri klavirje; 17.30 Plesna glasba; 18.00 ... Svendsenovi skladbi; 19.15 ... pin: Balada št. 4; 20.30 ... glasba; 20.00 Sport; 20.30 Gershwin: Koncert za klavir in orkester; 21.00 Tržaški kulturni ... 21.15 Slovenski samospevi ... gledi; 22.00 Književnost in umetnost; 22.15 Iz angleških koncertnih dvoran; 23.00 Haendel: Koncert za violo in orkester.

TRST I.

11.45 Koncert flavtista A. ... Longa; 13.25 Glasba po ... 18.20 Odlomki iz Puccinijeve opere «Madame Butterfly»; ... Koncert pianista Karla ... Schlusterja; 21.05 Simfonični koncert dirigira Antonio Pedrotti.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.35, 6.00, 7.00, ... 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

12.00 Igra godba na pihala; ... Opoldanski koncert; 15.30 ... ne pesmi poje zbor Glasbene Matice iz Ljubljane; 15.50 Moderni ... tiček; 16.00 Zeleli ste - poslušajte! 17.50 Domače aktualnosti; 18.00 V veselem ritmu; 18.25 ... kovni pogovori; 18.40 Koncert violinista Byrona Calasija; ... Tedenski zunanje-politični pregled; 20.15 Večerni operni koncert; 21.00 William Saroyan: ... ko je, kadar živiš; 21.20 Naši ansambli v plesnem ritmu.

Ljudska prosveta

Skupna vaja mladincev in mladink «Mladinskega pevskega zbora» iz Trsta bo danes 12. t. m. ob 19.30 uri v prostorih SHPZ v Ulici Roma 15.

Razna obvestila

ASIŽZ

V soboto ob 18. uri bo na sedežu v Ul. R. Manna 29 seja izvršnega odbora ASIZZ. Priporočamo točno udeležbo.

TRŽAŠKI FILATELISTIČNI KLUB «L. KOSIR»

Danes ob 20. uri seja upravnega odbora, katere se morajo udeležiti tudi člani nadzornega odbora in razsodišča. Priporoča se točnost.

V nedeljo 14. t. m. od 9. do 12. ure običajni sestanek, na katerem se bodo delile novitete.

GLEDALIŠČE VERDI

Pri blagajni gledališča se je začela prodaja vstopnic za I. nedeljski simfonični koncert s sodelovanjem kvarteta tržaškega radia, ki bo v nedeljo ob 11. uri. Na programu so dela Haydena, Mortaria in Brahmsa. Sledili bodo še trije nedeljski koncerti, ki jih bodo vodili dirigenti Giorgio Cambissa s sodelovanjem pianistke Zite Lana, Nino Verchi s sodelovanjem klavirskega dua Rotter ter Luigi Toffolo s sodelovanjem pianistke Maureen Jones.

SLIKE
OTROŠKE MASKARADE

so vam na razpolago v Ul. Roma 15/II, dnevno od 9. do 12. in od 15. do 18. ure.

Izleti

SPD

Slovensko planinsko društvo v Trstu bo priredilo dne 28. t. m. izlet na Snežnik čez Klano. Vpisovanje na sedežu v Ul. Machiavelli 13 do 18. t. m.

5. aprila pa bo priredilo izlet na Platak ob priliki «Jadranskega veleslaloma». Vpisovanje do 24. t. m.

MLADINA OBVEŠČA

vse udeležence izleta v Črni vrh 14. t. m., da se javijo čimprej v Ul. Alfieri 8, od 18. do 20. ure za informacije.

ŠE NEKAJ PODATKOV IZ TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA PRORAČUNA

5-KRAT VEČ ZA BIROKRACIJO kot za šolstvo in kulturne ustanove

Samo za centralno birokracijo bodo izdali 2 in pol milijardi, za kulturne ustanove pa le nekaj nad pol milijarde - Kaj dela v Trstu «naborni urad»?

V našem listu smo že zapisali, da bo letos tržaška občina iztisnila predvsem iz žepov revnih prebivalcev Trsta 653 milijonov lir raznovrstnih davkov in taks več, kot jih je 1953. leta. V letu 1950 je tako povprečno plačal vsak prebivalec 5.670,5 lir občinskih davkov na leto, 1951. leta je to povprečno breme narastlo na 7.076,8 lir, 1952. leta na 7.654,4 in 1953. leta na 8.796,0 lir. Letos pa bo moral plačati vsak prebivalec tržaške občine že kar povprečno po 11.199,2 lir.

Zakaj bo uporabila tržaška občina ta denarna sredstva?

Deficit se od lani bistveno ni spremenil ter bo moral conski proračun prispevati še vedno 2 milijardi 308 milijonov lir. Z zelo naivno knjigovodsko mahinacijo je občini tudi letos uspelo zabrisati pravo bistvo proračuna, ker so kar naenkrat izključili iz rednega proračuna gospodarske načrte in tako v praksi onemogočili primerjavo med izdatki v prejšnjih proračunih in med proračunom za letošnje leto. Točna primerjava je zato možna samo pri rednih obveznih izdatkih, medtem ko je struktura izrednih obveznih izdatkov in pogojnih rednih in izrednih izdatkov zaradi izključitve gospodarskih načrtov tako izpremenjena, da se lahko le z velikimi težavami pride do kakih zaključkov.

Redni obvezni izdatki se bodo v letošnjem letu po proračunu dvignili za 300,9 milijonov lir. Pri tem porastu sodelujejo odstotki na obresti s 108 milijoni, splošni stroški z 31 milijoni, lokalna policija, saniteta in higiena z 51 milijoni, javna dela s 14 milijoni, šolstvo z 28 milijoni in dobrodelnost s 65 milijoni.

Takoj pade v oči velik porast odstotkov na različna posojila, saj bo občina letos najela posojilo 3 milijard lir, kar bi bilo upravičeno in razumljivo, če bi se ta sredstva uporabila za gradnjo stanovanjskih hiš in ne za gradnjo novih občinskih upravnih palač.

Splošni stroški predstavljajo v tržaških občinskih bilancah poglavje zase. Rednih obveznih splošnih stroškov bo imela letos tržaška občina 2.285 milijonov lir in če prištejemo še ostale izredne stroške dobimo 2.492 milijonov lir. Ta vsota pa je približno za 800 milijonov nižja od skupnih rednih dohodkov tržaške občine. Splošni stroški so zelo širok pojem, ki nepoznavalcu le malo pove, a če pomislimo, da spada sem *izključno samo centralni birokratski aparat občine*, to se pravi v glavnem birokracija v stari in moderni občinski palači in nič drugega, dobijo gornje številke zelo jasen in določen smisel:

Tržaški prebivalci plačajo 82 odst. vseh davkov v občinsko blagajno zato, da se vzdržuje izključno centralni občinski aparat s palačami, izrednimi prejemki, dokladami za reprezentanco itd., župana in občinskih odbornikov vred.

Ta denar plačujejo Tržačani med drugim tudi zato, da pokrivajo izdatke čl. 28 omenjenega proračuna, ki se dobesedno glasi takole: «Vojaški stroški: a) stroški v zvezi z nabornim uradom, (najemnina za prostore); 28 qu in Dom bojevnikov — stroški za upravo».

Kaj dela po tolikih letih, odkar je Italija odšla iz teh krajev in po tolikih letih, odkar je bila podpisana mirovna pogodba, ki izrecno predvideva demilitarizacijo Trsta, v Trstu urad, ki se bavi z naborom? Končno, zakaj morajo tržaški občani plačevati za vzdrževanje omenjenega urada 307 tisoč lir na leto in za Dom bojevnikov (ni se treba spraševati, kakšne srajce so nosili ti «bojevniki») še 844 tisoč lir?

Taki kriteriji, po katerih ostajajo členi «28» v tržaškem občinskem proračunu, so osnovni krivci zato, da tržaški davkoplačevalci plačujejo v obliki visokih občinskih davkov komaj dovolj za centralno občinsko birokracijo.

Dejali smo centralno občinsko birokracijo, ker gre velika večina ostalih občinskih izdatkov zopet za upravo — za vzdrževanje nepotrebnih «stolčkov», kjer dobe «dobri Italijani» ugodne pozicije.

Lokalna policija, saniteta in higiena bodo dobile letos tako 51 milijonov lir več, od česar je do neke mere razumljivo samo povišanje izdatkov za podjetje za javno čistočo. Vendar bomo o tem še po sebej razpravljali.

Proračun za javna dela se v rednem delu bistveno ni izpremenil in je za 14 milijonov višji od lanskega. Porast je nastal predvsem zaradi povišanih stroškov za osebje.

Zelo nizek je dvig stroškov za šolstvo, saj bodo za te potrebe letos izdali le 28 milijonov lir več in skupno komaj 559 milijonov lir. Zanimiva je primerjava: samo za centralno birokracijo skoraj 2 milijardi in pol; za šolstvo, javno knjižnico, muzeje in vse ostale kulturne ustanove pa komaj nekaj več kot pol milijarde. Tudi to postavko bi bilo treba podrobno razčleniti, ker so slovenske šolske ustanove ponovno zapostavljene.

Zadnji omembe vredni porast rednih izdatkov se nanaša na dobrodelno in socialno dejavnost občine, za kar bodo do letos izdali 65 milijonov več, kot so lani.

Če pregledamo še enkrat vse številke o porastu rednih izdatkov v letošnjem proračunu tržaške občine, lahko ugotovimo, da se bo zopet dvignil občinski dolg in z njim tudi odstotki na kapital, porastli stroški centralne birokracije in vseh ostalih številnih pomožnih uradov, le malo pa so se dvignili izdatki za javna dela, šolstvo, kulturo, dobrodelno in socialno pomoč.

Ne bomo se spuščali v podrobnejše razpravljanje o izrednih izdatkih, kjer je stanje slično in še bolj podčrtuje socialno politiko večine v tržaškem občinskem svetu.

Danes seja občinskega sveta

Danes ob 18. uri bo redna seja tržaškega občinskega sveta. Nadaljevali bodo z razpravo o letošnjem proračunu. Na začetku seje bodo svetovalci lahko postavili vprašanja upravnega značaja.

PRETRESLJIVA NESREČA V NABREŽINI

Električni tok ubil mlado ženo v hlevu

Prijela je za žico, ki je bila ovita okrog žeblja misleč, da je prosta, ker jo je hotela porabiti za dviganje vode iz vodnjaka

Mlada, komaj 29-letna žena Ema Lubiana por. Puzzer iz Nabrežine — Kamnolom št. 71, je včeraj našla prezgodnjo smrt v hlevu, kamor je odšla zato, da poišče kos vrvi. Puzzerjeva je namreč okoli 12.30 prala pred svojim stanovanjem. Ker je potrebovala vrv, je prekinila pranje in stopila v bližnji sosedov hlev, ker je bila prepričana, da bo našla tam zaželeno vrv, ki bi jo potrebovala za dviganje vode iz vodnjaka. Komaj je Puzzerjeva vstopila, je opazila zavito okoli nekega žeblja električno žico in ker je mislila, da v njej ni toka, je prijela zanjo. Toda v žici je bil tok visoke napetosti, ki je Puzzerjevo močno stresel in jo silovito vrgel ob tla. Na kričanje je pritekla njena soseda Bruna Knez in ker je videla, da so žice na ležeči ženski, je takoj stekla po električarja, ki stanuje v bližini. Medtem pa je prišel mimo neki agent finančne policije, ki je takoj priskočil na pomoč in ženski iztrgal iz rok žice ter takoj nato obvestil o dogodku policijo. Domači zdravnik je ženo, ki je bila še pri življenju, hotel obuditi z umetnim dihanjem, masažami in injekcijami, vendar zaman, kajti Puzzerjeva je kmalu zatem izdihnila. Truplo nesrečne žene, ki zapušča moža in 6-letno hčerko, so prenesli v stanovanje, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

Policija je med preiskavo ugotovila, da je najemnik hleva obesil na žice žarnico in ko se je izselil, je žarnico odnesel, vendar je žice izoliral z gumijastim trakom. Policija nadaljuje preiskavo.

Z zida je padel

Med delom na svoji njivi je 58-letni Franc Rozin od Sv. M.M. Sp. včeraj zgodaj popoldne po nesreči padel z enega metra visokega zidu in ker je občutil hude bolečine na ramenih in nogi, se je z rešilnim avtom zatekel v bolnišnico, kjer so ga zaradi izpaha ramena in verjetno kostne poškodbe kolčnega sklepa pridržali s prognozo okrevanja v 10 ali 40 dneh na ortopedskem oddelku.

V nezavestnem stanju zaradi zaužitih tablet

Včeraj ponoči so pripeljali v bolnišnico neznanega približno 28-letnega moža, ki ni govoril in o katerem so ugotovili, da je zastrupljen zaradi zaužitja velikega števila tablet «Cibalgine». Moža so našli na tleh v bližini hotela «Excelsior», kjer je padel, pri čemer se je popraskal in tudi ranil po obrazu in rokah. V žepu so mu našli 4 prazne steklenice «Cibalgine» in domnevajo, da je neznanec spil vse tablete. Policija je uvedla preiskavo z namenom, da najde kakega sorodnika, vendar se je šele opoldne oglasila v bolnišnici neka žena, ki je v bolniku spoznala svojega 31-letnega moža Cipriana Gallopina iz Ul. Capitelli. Izjavila je, da je prišla v bolnišnico, ker njen mož že od predvčerajšnjim popoldne ni prišel domov. Žena ni znala povedati ničesar drugega.

REŠEVANJE STANOVANJSKEGA PROBLEMA V TRSTU

Nad 600 novih ljudskih stanovanj bo na razpolago do konca leta

Včeraj derekvirirana stavba «Casa del Combattente» mora služiti za stanovanja potrebnim, ne pa za sedeže italijanskih fašističnih in predfašističnih militarističnih organizacij

Zavod za ljudske hiše (IACP) sporoča, da bo imel do junija na razpolago 397 novih ljudskih stanovanj in da bo v prvi polovici maja javno objavil lestvico družin, ki so jim bila ta stanovanja dodeljena. Lestvico bo seveda objavila komisija za dodeljevanje stanovanj. Gre za stanovanja v dveh nebotičnikih v Ul. Conti, za stanovanja v novih stanovanjskih blokih v Spodnji Carboli — na zemljiščih bivših mehaničnih delavnic OMSA — za nova stanovanja v Ul. D'Alviano in na Greti.

Zvedelo se je, da komisija za dodeljevanje stanovanj sedaj temeljito pripravlja lestvico najbolj potrebnih družin, ki so vložile prošnjo za stanovanje. Kot je znano, je pri tej komisiji vloženih že nad 10.000 prošenj in je bila komisija prisiljena ustaviti sprejemanje novih prošenj, ker nima na razpolago niti za bodoča leta dovolj stanovanj. Za letos predvidevajo, da bo zavod za ljudske hiše sezidal še 221 novih ljudskih stanovanj, in sicer v Ul. D'Alviano, v Drevoredu sv. Andreja, v Ul. Negrelli in pri Sv. Ivanu. Ta stanovanja bodo dodelili baje v oktobru in novembru. Za vselitev pa bodo pripravljena najkasneje v decembru ali pa v januarju 1955.

Komisija za dodeljevanje stanovanj bo vsa ta stanovanja dodelila na osnovi točkovanja, kot je bilo to storjeno že za zadnja dodeljena stanovanja. Točkovanje bo na osnovi do sedaj vloženih prošenj in prvi pridejo v poštev predvsem tisti, ki so pri zadnjem dodeljevanju imeli priznanih največ točk, ki pa zaradi malega števila stanovanj, ki so bila na razpolago, niso prišli na vrsto. Kot vidimo, je to nadaljevanje prejšnjega dodeljevanja. Pri oceni točkovanja ne pridejo v poštev družine, ki so bile oškodovane od letošnje močne burje, ker se za njih ukrepa posebej.

Ker smo omenili, da bodo že v tem polletju dodelili omenjena nova stanovanja, moramo ponovno poudariti vprašanje dodelitve stanovanj v dveh nebotičnikih v Ulici Conti. Ta stanovanja, kot smo že večkrat obsodili, so bila sezidana za «boljše družine» odnosno za takšne družine, ki so gospodarsko bolje stoječe. Zato bo stanarina za ta stanovanja previsoka za navadnega delavca ali uradnika. Predstavnik zavoda za ljudske hiše je že pred časom izjavil, da bodo ta stanovanja dali družinam, ki zmorejo plačevati visoko stanarino in ki stanujejo v hišah tega zavoda, kjer so manjša in manj udobna stanovanja. Na ta način bodo staro stanovanje dali na razpolago družini, ki pride sedaj na vrsto. Proti temu postopku in načinu zidanja «udobnih stanovanj» v okviru gradenj zavoda za ljudske hiše smo že protestirali in ponovno poudarjamo, da je krivično, da se v tej stanovanjski stiski trošijo milijoni za stanovanja, ki naj gredo družinam, ki zmorejo visoke stanarine. Z denarjem, ki so ga porabili za dva nebotičnika, bi lahko sezidali mnogo več ljudskih stanovanj, kot jih imata ta dva nebotičnika.

Zvedeli pa smo tudi, da so vojaške oblasti derekvirirale tako imenovano «Casa del Combattente» na Trgu Oberdan, ki je bila za časa fašizma sezidana za društvene prostore raznih italijanskih fašističnih in predfašističnih bojevniških organizacij. Po nekaterih informacijah sodeč se zdi, da bodo to veliko stavbo, ki jo je včeraj v imenu občine prevzel podžupan Visintin ponovno dali na razpolago «italijanskim bojevniškim organizacijam v Trstu». Če je to res, moramo takoj protestirati proti takšnemu ukrepu, ki je zelo krivičen za tisočere družine, ki čakajo na stanovanje. Mnenja smo, da bi morala biti ta stavba stavljena na razpolago komisiji za dodeljevanje stanovanj ali pa tistemu uradu, ki skrbi za stanovanja brezdomcev, ki živijo še vedno v skupnih stanovanjskih prostorih.

«Italijanske bojevniške organizacije» so v Trstu navadne zasebne organizacije, ki predstavljajo bivše bojevnike tuje države. Če pa hočejo dati omenjeno stavbo v uporabo organizacijam bivših bojevnikov, potem naj bodo ti prostori za vse bivše bojevniške organizacije, vključno za organizacije bivših partizanov, ki imajo moralno prednost pred vsemi organizacijami fašističnega in katerikoli drugega italijanskega imperialističnega - militarističnega značaja. Zato zahtevamo, da oblasti jasno povedo kaj nameravajo storiti s to veliko stavbo.

Še danes in jutri

se lahko prijavite za

množični izlet v Sežano in Tomaj

k proslavam

slovenskega pesnika

Srečka Kosovela

Vpisovanja za izlet vsak dan od 18. do 20. na sedežih organizacij v Ul. Roma 15; v Ul. Alfieri 8; v Ul. Ruggero Manna 29 in v Ul. Montecchi 6/IV. Za Trebče vpisovanje pri Anici Kralj in za Opčine na sedežu prosvetnega krožka. V Lonjerju se vpisuje na sedežu prosvetnega društva dnevno od 20. do 21. ure. — V Padričah pri Ivanki; v Gropadi pri Zofki; v Repnu na običajnem mestu; v Barkovljah na sedežu prosvetnega društva pri Gregoriču-Franklovem (z avtobusom).

Za prevoz z jugoslovanskega bloka do Sežane in iz Sežane do Tomaja preskrbljeno.

Izlet v **Sežano** organizira ob isti priložnosti tudi okrajni odbor OF **Nabrežina**. — Vpisovanje v Sv. Križu pri Švabovih; v Saležu pri Grzunovih; v Sesljanu pri Mariji Gorjan; za Vižovlje, Mavhinje in Cerovlje pri Emilu Legiši; za Devin, Štivan in Medjo vas: pri Liljani v Medji vasi; za šempolajski sektor pri Furlanovih; za Nabrežino na sedežu pri Svetlič Ivanki; za Repentabor pri Mirku Guštinu.

Za isti izlet vpisujejo tudi motoklubi: «MLADOST» - Nabrežina — «AMATORI» - Trst «JADRAN» - Opčine.

Propagandni avtobus iz Trsta v Zah. Nemčijo

Enotni komite za propagando Trsta, v katerem sodeluje šest tržaških gospodarskih ustanov, je pred časom poslal posebni propagandistični avtobus v Zapadno Nemčijo. Tam se je avtobus najprej ustavil v prestolnici v Bonnu in pozneje nadaljeval pot v Köln, kjer je bil ravno mednarodni velesejem. Ob tej priliki so imeli tiskovno konferenco, katero so pozneje še ponovili v Frankfurtu. Na obeh tiskovnih konferencah je v imenu Trsta govoril šef propagandnega oddelka tržaškega velesejma dr. Rinaldini.

Skupščina branjevcev

Tržaški branjevci so imeli te dni redno letno skupščino, na kateri so izvolili nov odbor svoje organizacije. Na skupščini so izglasovali pooblastilo novemu vodstvu, naj nadaljuje z akcijo pri pristojnih oblasteh za rešitev vseh vprašanj in predvsem glede plačevanja davkov in raznih pristojbin, ki jih branjevci ne morejo plačati. Sklenili so, da bodo zahtevali od občinske uprave prepoved prodaje sadja in zelenjave v trgovinah za jestvine.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 11. marca t. l. se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrlo je 18 oseb, porok pa je bilo 6.

POROČILI SO SE: električar Lino Ponis in prodajalka Iolanda De Luca, delavec Giorgio Merlo in delavka Mafalda Franzo, mesar Guglielmo Vanini in gospodinja Luigia Ribarič, kmet Guerrino Zacchigna in gospodinja Maria Bernardi, mehanik Dario Franinovič in gospodinja Licia Tortul, komisijonat Vincenzo Gibilisco in gospodinja Liliana Godeass.

UMRLI SO: 74-letna Ines Bortolo por. Bront, 65-letni Angelo Penso, 62-letna Maria Lukač por. Flač, 66-letni Giovanni Del Piero, 59-letna Lucia Rigutti por. Pozzi, 45-letni Carlo Danieli, 8-letni Sergio Perco, 79-letni Jožef Suber, 66-letni Anton Konradter, 69-letni Mario Masutti, 82-letna Josipina Micen vd. Suffer, 66-letni Edoard Rebula, 50-letni Agostino Parenzan, 77-letni Antonio Iaverni, 78-letni Marcello Polli, 55-letni Antonio Scabini, 70-letni Santo Zaccaria, 78-letna Irene Rigo vd. Deluca.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 13,7, najnižja 11,0, ob 17. uri 6,1, zračni tlak 1013,0 stalen, veter 27 km vzhod-sever-vzhod, vlaga 53 odstot., nebo 4/10 oblačno, morje razgibano, temperatura morja 6,9 stopinj.

PRIHODI IN ODHODI LADIJ

PRIHODI: Ob 7.35 z Reke z 200 t raznega blaga ital. ladja «Teresa Cosulich», ob 7.45 iz Norfolka z 9766 t premoga ital. ladja «Matteo Marsano», ob 17.55 z Reke z 1.50 t raznega blaga in 2 potnikoma **jug. ladja «Bakar»**, ob 18.30 iz Neaplja s 782 t raznega blaga ameriška ladja «Exboock», ob 19.30 iz Ghitiona (Grčija) z 257 t raznega blaga grška ladja «Kozani», ob 22. uri iz Benetk s 347 t raznega blaga in 13 potniki ital. ladja «Enotria».

ODHODI: Ob 12.05 proti Benetkam s 115 t raznega blaga ital. ladja «Maria Carla», ob 18. uri proti Reki z 1 tono raznega blaga **jug. ladja «Istra»**, ob 19.15 proti Reki z 800 t raznega blaga in 4 potniki **jug. ladja «Titograd»**.

NOČNA SLUŽBA LEKARN:

All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7; De Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju.

TELEFONSKE ŠTEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ	366 - 60
Gasilci	2 - 22
Policija	2 - 23

ADRIA EXPRESS
ADEX IZLETI
27. in 28. marca 1954 dvodnevni izlet v
VIPAVO
AJDOVŠČINO
POREČ
TAR PRI POREČU
28. marca 1954 enodnevni izlet v
HERPELJE
KOZINO
ŠKOCIJAN
DIVAČO
Vpisovanje do 17. t. m. pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243
IZLET V PLANICO
dne 14. marca bo z avtobusi in ne z vlakom. Sedeži v avtobusih so numerirani. Izletniki naj dvignejo listke za potovanje v soboto 13. t. m.

OB IZIDU ZBORNIKA GEOLOŠKEGA ZAVODA SLOVENIJE

SLOVENIJA - DEŽELA RUDNEGA BOGASTVA

Te dni je izšla v Ljubljani prva številka Zbornika Geološkega zavoda Slovenije, ki bo s svojimi znanstvenimi razpravami in zanimivimi poročili o novih geoloških raziskavah vsekakor zbudila pozornost ne le v domačih krogih, temveč tudi v inozemskih krogih znanstvenikov prirodoslovnih ved. Z razkošnostjo publikacije, ki zajema dela slovenskih geologov na več kot 300 straneh ter jih bogato dokumentira s številnimi mikroposnetki ter preciznimi črno-belimi in barvnimi geološkimi kartami se je Geološki zavod Slovenije kot ena najmlajših znanstvenih institucij v Jugoslaviji, predstavil svetu v vsej veličini, ki po svojih uspehih znanstvenega dela zasluži priznanja tudi v najvišjih znanstvenih krogih izven Jugoslavije. Posebno hvalevredno je tudi to, da se je omenjeni zavod, že vse od svoje ustanovitve v l. 1946 začel povezovati z najrazličnejšimi tovrstnimi institucijami v inozemstvu, katerim bo te dni razposla od 1.000 izdanih več kot 500 izvodov omenjenega zbornika a to kot povračilo za obsežno literaturo in slične publikacije, ki jih redno prejema od teh institucij.

Letošnji zbornik je v samem uvodu posvečen spominu pokojnega univerzitetnega profesorja v Ljubljani in slavnega geologa Vasilija Vasiljeviča Nikitina, katerega so hoteli italijanski fašisti l. 1942 ravno en dan po njegovi smrti — aretirati. Prof. Nikitin, ki je bil po rodu sicer Rus in učenec ter naslednik geologa Fedorova je s svojimi znanstvenimi deli v veliki meri prispeval k razvoju geologije v Jugoslaviji, ki dotlej sploh ni imela temu primernega kadra. Pretežen del sodobnih slovenskih geologov — so pravzaprav njegovi učenci.

V Sloveniji so že nekaj desetletij prevladovala mišljenja, da so njena prirodna bogastva v glavnem že izčrpana. Tako se je dežela, kjer se je železarstvo in fužinarstvo jelo razvijati že pred 2.500 leti in obstajalo še ves srednji vek, naenkrat znašla v položaju, ki ni obetal posebnih perspektiv. Celo v novejši dobi — po prvi svetovni vojni — so mnogi ugovarjali njenemu industrijskemu razvoju, češ, čemu razvijati industrijo, ko vendar za njo ne obstaja v tej deželi potrebna surovinska baza. Takšna mišljenja bi verjetno prevladovala še danes, ko bi nova ljudska oblast takoj po osvoboditvi ne poskrbela za prva detaljnejša geološka raziskovanja. V ta namen je bil 7. maja 1946 v Ljubljani ustanovljen Geološki zavod o čigar razvoju nas podrobneje seznanja v zborniku geolog prof. Stefan Kolenko. Geološki zavod Slovenije danes sicer še ne razpolaga z modernimi prostori, kajti vsa sredstva, ki so mu bila dana na razpolago je zavod vložil v nabavo instrumentarja za svoje laboratorije, brez katerih takšen zavod ne more obstajati. Tako danes Geološki zavod razpolaga z laboratoriji, ki so prav gotovo bogateje opremljeni kot marsikateri laboratoriji sličnih institucij v inozemstvu. Raziskave mineralov in kamenin se vrše po najmodernejših metodah z najnovejšimi instrumenti, kakršne znanost pozna šele eno-dve leti. Geologom Slovenije ne predstavlja danes nobenih težav ugotavljanje starosti raznih kamenin na podlagi mikrofosilov ter s tem dajati prognoze o rudninah, ki bi se mogle nahajati v njihovi neposredni bližini. Prav tako precizna je tudi kvalitativna in kvantitativna analiza kovinskih mineralov, ki jo vrše z najmodernejšimi spektroskopi in specialnimi rentgenskimi aparati. Da bodo ti aparati in ti laboratoriji odigrali važno vlogo v ugotavljanju ekonomske vrednosti rudnih ležišč Slovenije, nam zgovorno priča obširnejša razprava direktorja Geološkega zavoda ing. Danila Jelenca, katero prinaša zbornik z najpodrobnejšimi kronološkimi podatki raznih izsledkov ter s preglednim seznamom vseh mineralnih ležišč v Sloveniji, katerih je polna malone vsa Slovenija.

Po podatkih, ki jih je zbral ing. Jelenc je razvidno, da Slovenija ni bogata le na premogih, predvsem lignitih, temveč tudi v precejšnji meri na kovinskih in nekovinskih rudah. Od kovin, ki jih najpogosteje srečujemo v omenjenem seznamu so predvsem železo, svinec, cink pa celo nikel in kobalt, zabeleženih pa je tudi cel niz ležišč rud, ki vsebujejo baker, mangan, molibden, aluminij pa celo srebro, živo srebro in zlato.

Že sama slika teh nahajališč, ki so na gotovih področjih že na prvi videz zelo skoncentrirana daje celo laiku misliti kolikšne so vse te zaloge, vendar bodo prvo ekonomsko vrednost proučili ravno geologi. Geolog je strokovnjak, ki je kot vsi znanstveniki po svoji naravi precej skromen v izražanju, vendar pa se po njihovem govoru in razpoloženosti kaj lahko predpostavlja, da zaloge le teh verjetno niso majhne. Vsekakor bo geologija — s tako modernimi metodami kot so jih osvojili slovenski geologi — odkrila naši ožji domovini nove pomembne zaklade, ki bodo prej ali slej vplivali na še hitrejši razvoj in še hitrejšo rast industrije v tej prelepi republiki.

Čeravno geološke raziskave terjajo mnogo časa, dela in naporov tako na terenu kot v laboratorijih, lahko trdimo, da se uspeh le-teh že danes odraža direktno v proizvodnji. V letu 1950 so bili v celotni rudarski proizvodnji zastopani premogi in ligniti s 83%, kovine z 11,8%, surova nafta s 4% a nekovine z 1,2%, dočim imamo v letu 1951 že vidne spremembe. Tokrat so premogi zastopani le še z 81,5%, koivne z 12,1%, nafta s 5,2% in nekovine z 1,2%. To razmerje se bo prav gotovo stalno menjalo predvsem v korist kovin, nafte in nekovin kajti prvi izsledki že kažejo, da lahko govorimo o sirovinski bazi nove močne industrije. Posebno pomembne bodo nadaljnje geološke raziskave na področjih Slovenskega Primorja, Dolenjske in Notranjske, ki so vsled svojih kraških karakteristik najpasivnejši predeli Slovenije. Lahko rečemo, da po vseh odkritjih že danes obstajajo široke perspektive za proizvodno aktivizacijo teh krajev.

Vsestransko gledano, omenjeni zbornik predstavlja v obstoječih okolnosti veledelo domačih znanstvenikov, saj se da tako kot po vsebini tako tudi po opremi primerjati z vsako slično tovrstno literaturo v inozemstvu.

MILOS MACAROL

Na Savi pri Beogradu razstreljujejo ledene plošče, ki ovirajo promet.

Državnokapitalistična preobrazba sovjetskega kolhoznega gospodarstva

V nizu ukrepov sovjetskega vodstva, s katerimi skušajo končno podržaviti vse poljedelstvo, dobivajo strojno traktorske postaje čedalje večji pomen. Sovjetske STP so bile nekoč le postaje strojev in traktorjev, ki so izvrševale delo, ki so ga potrebovali kolhozi, toda v odnosu na notranje delo kolhozov, niso imele nikakih pravic niti kompetence. Predvsem je mogel tedaj kolhoz sam odločati o njihovi uporabi. In vse usluge, ki jih je STP storila kolhozom, jih je storila na temelju medsebojne pogodbe, ki je po navadi trajala eno leto in pri čemer so kolhozi ohranili samostojnost glede izpolnjevanja proizvajalnih načrtov.

Kolhozniki so pogosto skušali delati z lastnimi silami in zelo neradi so sklepali pogodbe s STP, in to zaradi tega, ker so bile usluge teh postaj zelo drage, hkrati pa je bilo tudi njihovo delo dokaj nesolidno. Že samo dejstvo, da imajo kolhozi še vedno veliko število vprežne živine dokazuje, da kolhozniki odklanjajo uporabo strojev STP. V letu 1952 so n. pr na kolhozih pri sajenju krompirja opravili le 14 odst. tega dela s stroji STP, medtem ko so pri kopanju krompirja uporabili teh strojev še manj, saj so najeli strojev le za 6 odst. vsega tega dela.

Vmešavanje STP v gospodarsko življenje kolhozov je bilo omejeno na delo skoraj nekakega uradnega značaja in sicer na temelju proizvajalnih načrtov, katere so kolhozi predlagali rajonskim sovjetom brez kakršnega koli predhodnega vmešavanja STP. Po zadnjih sklepih sovjetske partije in vlade pa bodo STP imele v bodoče mnogo večjo vlogo v življenju in dejavnosti kolhozov. Pod videzom večje pomoči kolhozom prihaja do izraza namen sovjetske oblasti, da te kolhoze končno povsem podržavi. Zaradi tega se teži tudi k temu, da se povečajo kadri v STP. Vsi agronomski in veterinarski strokovnjaki, rajonskih upravnih središč morajo preiti v STP. Isto je tudi z osebjem rajonskih semenskih postaj. STP bodo izročeni tudi rajonski kontrolni laboratoriji za semenje. In podobno bo tudi z veterinarskimi postajami, ki bodo v kratkem prešle pod nadzorstvo STP. Po pisanju sovjetskega tiska so že likvidirali vse rajonske uprave za poljedelstvo in odkup in to kljub temu, da omenjeni sklepi od lanskega septembra niso predvidevali tega ukrepa. STP prevzemajo vse naloge te uprave. Direktorje, glavne agronome, glavne veterinarje in ostale funkcije STP morajo postavljati in zamenjavati samo načelniki pokrajinskih uprav za poljedelstvo ali pa še višji funkcionarji. Osnovni upravno teritorialni enoti — rajonu — se odvzemajo tako rekoč tudi nekatere od njegovih že itak majhnih kompetenc. Sklepi glavnega agronoma glede agrotehničnih vprašanj so obvezni za kolhoz, v kolikor jih ne zamenja pokrajinski komite, odnosno še višja uprava.

Iz vsega tega sledi, da postanejo STP v marsičem neka oblast v odnosu na kolhoze. Hkrati pa so poleg že prej omenjenih prednosti povečane tudi kompetence STP glede odločanja o vprašanjih kolhozne proizvodnje. Vse to dokazuje, da so STP postale važna vez v vodenju poljedelstva, kar dokazuje, da se hoče po tej poti še bolj okrepiti oblast središčnih ali vsaj višjih oblastnih organov nad kolhozi.

Vse kaže, da bodo pokrajinske uprave za poljedelstvo, ki spadajo pod okrilje ministrstva za poljedelstvo upravljale STP.

Namen teh ukrepov ni težko oceniti. STP postajajo orodje pritiska državnega aparata na kolhoze in nekak vmesni člen med višjimi oblastnimi organi in bazo — kolhozi.

Kot ekspoziture vladajoče birokracije, so STP dobile nalogo ojačiti koristi države, seveda na škodo kolhoznika. Na sestanku KP Kazakistana je bilo namreč ugotovljeno, da je bilo od 326 «specialistov» koliko jih je bilo predloženih za nove predsednike kolhozov, izbranih samo 196. Moskovska «Pravda» je v svojem poročilu o sestanku napisala, da so se mnogi udeleženci sestanka pritoževali, da se je nasproti novim strokovnjakom pokazal «nečloveški odnos» in da jim ni bilo zagotovljeno normalno življenje in delo. Strokovnjake namreč pošiljajo v STP in kolhoze zato, da prevzemajo vodilna mesta direktorjev, odnosno predsednikov, glavnih agronomov in veterinarjev, partijskih sekretarjev, inštruktorjev in podobno, kar po načinu izvajanja spominja na leto 1929, ko je centralni komite VKP (b) poslal na podeželje 25.000 ljudi z nalogo, da izvedejo Stalinovo kolektivizacijo.

Osrednje oblasti v Moskvi so vedele, da mnogi strokovnjaki ne bodo hoteli iti na podeželje. Da bi strokovnjake privedle do tega, so jim obljubile izredno velike prednosti gmotnega značaja. Toda to je izzvalo veliko nezadovoljstvo med podeželskim ljudstvom. Med kolhozniki in novimi «strokovnjaki» predsedniki kolhozov prihaja pogosto do nesoglasij in sporov, kajti dosedanji predsedniki so bili slabše plačani ter hkrati niso dobivali 10.000 rubljev posojila za gradnjo hiše ter za nakup živali, kakor predvideva zakon o nastavitvi novih «strokovnjakov». Podeželsko ljudstvo, kolhozniki, zahtevajo, da tudi novi direktorji prejemajo plačo, ki so jo imeli njihovi predniki in sicer 700 do 1600 rubljev na mesec ter ne marajo plačati ostalega pribitka, ker gre to vse na njihov račun.

Tudi če bi ti ukrepi sovjetske partije in vlade privedli do določenih uspehov in povišanja poljedelske proizvodnje v Sovjetski zvezi, se bistvo teh ukrepov izraža predvsem v uničenju zadnjih ostankov samostojnosti kolhozov, v postopnem uvajanju državnokapitalističnega sistema v poljedelstvo.

MILE SMOLINSKY:

«KOVA JE NAŠA»

VTISI Z OBISKA V NEKDANJI LABINSKI REPUBLIKI

Krš in kamen, na redko poraščen z nizkim drevjem in grmičevjem, vinska trta in oljka na krpicah burji in skalovju otete plitve in siromašne zemlje ter neverjetno slikovite in po svoji starodavnosti častitljive, iz kamna sezidane vasi ob morski obali, in končno posamezne, po pobočjih gora in gričev raztresene majhne hišice s skoraj ravnimi strehami in iz kupov kamenja zloženimi ograjami okoli sebe, to je skorajda vsa zunanja značilnost Istre po vsem obmorskem vznožju razvlečene in iz časov NOB slavne Učke ter dalje skoraj vse do Labina. Od Moščeniške Drage naprej se vije kamnita in le tu in tam asfaltirana cesta zdaj navkreber, zdaj navzdol, večinoma precej visoko nad obalo, dokler pri Plominu ne krene v notranjost polotoka. Nad otokom Cresom, ki nas iz neposredne bližine spremlja skoraj ob vsej poti, je jutranje sonce našlo neko špranjo med oblaki in za krajši čas pordečilo širok pas morja. Na vsej poti ni na cesti skoraj žive duše le tu in tam prehitimo kak tovorni avtomobil ali majhen kmečki voziček z značilno oslovsko vprego.

V Nedelji smo zagledali na hišah prve zastave v čast velikega praznika — dneva rudarjev Hrvatske in obletnice Labinske republike — ter gručo ljudi, ki je čakala na trgu na avtobuse in kamione, da se popelje na svečanost.

Takoj za Nedeljo smo zagledali na levi na malem gričku med industrijskimi poslopji in hišami nekaj visokih tovarniških dimnikov in skoraj enako visok železen stolp med vhodom v rudnik — Strmec, glavna trdnjava nekdanje Labinske republike — in že smo v Vinežu, prvem naselju nekdanje Labinske republike.

Iz dimnikov številnih in povsem enakih, v ravnih vrstah postavljenih rudarskih hiš velike rudarske kolonije se vije dim v nekoliko poševni smeri, toda iz vseh dimnikov enako, kakor da je tudi ta dim naravnala ista roka, ki je zgradila kolonijo.

Zopet visok železen stolp nad jaškom zopet vsepovsod zastave, toda ne več samo zastave, temveč tudi številni napisi in skoraj sleherno okno je okrašeno z zelenjem in Titovo sliko. Glavna cesta je polna ljudi in vse hiti naprej proti Labinu.

Labin, na majhnem gričku stisnjen kup nekoliko večjih, povečini enonadstropnih hiš, tako da spominjajo vse skupaj na en sam velikanski starodavni grad. Tik pod njim pa je Podlabin, drugo večje rudarsko naselje v nekdanji Labinski republiki.

Zopet visoki in zakajeni tovarniški dimniki, zopet visok železen stolp nad vhodom v rudnik, na njem pa poleg napisa «Tito» tudi velik in daleč naokrog viden napis «Kova je naša (rudnik je naš).

Vse mestece je ena sama zastava, vendar je skoraj več rdečih, delavskih kakor državnih. Vse je v zelenju, vse v napisih in slikah maršala Tita in Vladimira Bakariča. V oko mi pade zlasti velik in čez vse poslopje segajoč napis «Tukaj je hrvatska Istra in ne italijanska provinca».

Od hiš in kamnitih gričev odmevajo zvoki koračnic. Po ulicah mrgoli ljudi. Na raznih krajih se zbirajo ali prihajajo v povorkah, po cesti proti Raši, dobre pol ure oddaljenemu središču labinskih rudnikov, kjer bo slovesnost, pa že hite sredi vozov in z ljudmi natrpanih kamionov ter avtomobilov dolge kolone rudarjev in istrskih kmetov ter ostalih prebivalcev nekdanje Labinske republike, prepevajoč borbene pesmi. Pred njimi vihrajo v jutranji sapi rdeče in državne zastave.

***

V ušesih mi še vedno zveni tuljenje siren in strahovite detonacije številnih min po okoliških hribih — znak za začetek proslave in spomin na sirene, ki so tulile in delavske mine, ki so eksplodirale v tistih slavnih revolucionarnih dneh leta 1921. Pred očmi se mi še vedno vrste prizori veličastne proslave: državna in rudarska himna ter internacionala, tisoči istrskih rudarjev in kmetov ter med njimi rudarske delegacije skoraj iz vse države, in končno govori državnih in političnih predstavnikov, med njimi člana «Centralnega komiteja rudarjev» iz Labinske republike tov. Dinka Milevoja ali «Barba Cike» kakor mu pravijo po domače, ter diketorja labinskih rudnikov v času Labinske republike, postavljenega na to mesto s strani «Centralnega komiteja rudarjev», tov. Dagoberta Markiča.

«Socialno in nacionalno tlačenje labinskih rudarjev ter njihova že takrat izkristalizirana delavska zavest so rodili njihovo odločno akcijo, toda danes, potem, ko so dali labinski rudarji 798 žrtev v naši splošni ljudski revoluciji, so cilji njihove borbe iz leta 1921 uresničeni in zato njihove žrtve tako v letu 1921, kakor tudi v letih 1941—1945 niso bile zaman...» so naglašali skoraj vsi govorniki in še zdaj vidim pred seboj očitno srečo in radost na obrazih starcev — preživelih borcev iz leta 1921, kakor tudi ostalih rudarjev, česar le-ti niso bili v stanju skriti.

Toda mene so posebno zanimali zgodovinski podatki in ljudje iz 37 dni trajajoče Labinske republike. Zato sem sklenil, da najdem kakega starega borca iz tistega časa in ga poprosim, da bi me povedel malo na razgled po okolici.

Kmalu sem našel enega izmed njih in ta me je povedel, potem, ko sem že poprej na odgovornih mestih dobil potrebne informacije, k predsedniku nekdanjega sindikalnega odbora labinskih rudarjev in obenem predsedniku revolucionarnega «Centralnega komiteja rudarjev» iz leta 1921 — se pravi k neustoličenemu predsedniku Labinske republike tov. Dinku Bičiču.

Tov. Dinko Bičić je še krepak in zdrav, le nekoliko naglušen, sicer pa dobrodušen 71 let stari starček — upokojenec, ki je svojih 51 let preživel v rudniku. Našli smo ga v njegovi hišici v Katurah pri Labinu poleg svoje, še tudi krepke žene in dveh vnukinj, od katerih je najmlajša sedela na kaminu poleg štedilnika. Enega izmed njegovih sinov so fašisti in Nemci med zadnjo vojno tako pretepli, da je za posledicami več let hiral naposled pa leta 1948 umrl, ker ga na nobeni kliniki niso mogli več rešiti.

Razsekan prašič, obešen pod stropom kuhinje, da se suši na zraku kakor je to navada v Istri je priča, da ta stari rudar in revolucionar s svojo rudarsko pokojnino ne živi več tako bedno, kakor je živel nekoč. Naši prošnji, da bi šli malo na razgled po bojiščih nekdanje Labinske republike, se je prav rad odzval in kmalu je mene in mojega šoferja doletela čast, da sva se prvič v svojem življenju vozila v avtomobilu skupaj z enim izmed nekadnjih evropskih državnih premierjev, se pravi s predsednikom (čeprav neustoličenim) nekdanje rudarske in v naši revolucionarni zgodovini nedvomno izredno znamenite ter pomembne Labinske republike. Kakor na proslavi, je tudi zdaj, čeprav dan po proslavi še vedno nosil svoje odlikovanje, na katerega je očividno zelo ponosen.

Odpeljali smo se najprej v Labin. Na glavnem trgu nam je pokazal čedno enonadstropno hišo, za katero je s ponosom pripovedoval, da je to njihova rudarska hiša, ki jo je rudarski sindikat kupil že pred letom 1921, in da je v tej hiši zasedal revolucionarni komite, ko je bil sprejet sklep, da rudarji prevzamejo rudnik v svoje roke. Dva dni prej so na tej hiši odkrili spominsko ploščo z naslednjo vsebino:

«Revolucionarni komite labinskih rudarjev je potem, ko je bil proglašen splošni štrajk zaradi ekonomskega in nacionalnega tlačenja, sprejel v tej hiši dne 3. marca 1921. leta zgodovinski sklep o prevzemu rudnika v roke rudarjev in o proglasitvi Labinske republike. S splošno podporo kmetov so se rudarji z orožjem v roki obdržali na oblasti 37 dni, dokler ni bila njihova vstaja zadušena z intervencijo italijanskih okupacijskih sil».

Naslednja naša postaja je bila na Vinežu, kjer so se labinski rudarji v usodnih dneh v mesecu marcu 1921 zbrali na glavnem trgu in proglasili političen štrajk v znak protesta zaradi fašističnega mučenja njihovega duhovnega voditelja in glavne osebnosti Labinske republike po vseh znakih sodec Slovenca Ivana Pipana, kasneje ubitega v ZDA od zahrbtne roke, kar je bil začetek Labinske republike. Tudi tu je na neki zgradbi poleg nekdanjega, zdaj že opuščenega in razrušenega vhoda v rudnik vzidana plošča v spomin na ta dogodek. Dinko Bičić in še nekdo izmed nekdanjih starih borcev sta nam tu pokazala mesta, kjer so bila v času Labinske republike obrambna minska polja, dalje pas, kjer so oborožene tako imenovane «rdeče straže» nepretrgoma dan in noč skozi 37 dni stražile svojo «kovo» (rudnik) in s tem svojo Labinsko republiko, nadalje mitraljeska gnezda italijanskih karabinjerjev onstran «meje», mesto, kjer je bil sezidan čez cesto zid, ki je zapiral pot ter mesto, kjer je bila obmejna «rampa», ki so jo rdeči stražarji po potrebi odpirali in zapirali itd. Pripovedoval nam je tudi, kako so prišli na pogajanja višji italijanski oficirji in kako so jim odvzeli orožje, predno so jih spustili na svoje ozemlje. Za vhod v rudnik pa je povedal, da so imeli miniranega z dvema velikima zabojema «želatine» (eksploziva), ki bi zadostovala da bi šel v zrak celokupen vhod v rudnik s stolpom in poslopjem vred.

Od tu smo — čeprav v največjem dežju — odšli na Strmec, to je na pozorišče glavnih borb ob koncu Labinske republike, dne 8. aprila 1921.

Okoli rudarske kolonije in mogočnih rudniških poslopij ter naprav nas je vodil Bičić po vsem griču ter nam pokazal, kje so bile glavne borbe. Iz njegovega pripovedovanja smo spoznali, da so imeli rudarji svoje postojanke tako rekoč skoraj na vsakem metru zemljišča, za vsako skalo in za vsakim tramom ali zidom rudniških naprav, zaradi česar so bile tudi žrtve na italijanski strani neprimerno večje kakor pa na strani rudarjev.

Tovariš Bičić nam je pokazal tudi mesta, od koder so prišli Italijani, dalje kje so s pomočjo izdajalcev — skupine rudarjev iz Sardinije — prišli čez minska polja, ter končno, kje so mine eksplodirale, ko so Italijani hoteli čez minska polja brez izdajalcev, ter od kod je prišla italijanska mornarica. Pokazal pa nam je tudi mesto kjer so fašisti zverinsko ubili dva ranjena rudarja s tem, da so živim zabijali žeblje v glavo.

Potem, ko smo prečitali spominsko ploščo, vzidano v spomin petim rudarjem, žrtvam te neenake in veličastne borbe za lepšo bodočnost delovnih ljudi vsega sveta, med katerimi sta bila tudi Slovenca Johan Mikac in Franc Margan, smo se vrnili na Bičičev dom, ker na Krapan, to je na tretjo postojanko Labinske republike starega Bičiča v takem vremenu nismo mogli več siliti. Okolnost, da smo bili od dežja premočeni, nas ni motila, da ne bi bili še dolgo pod globokim vtisom moči celokupnega delavskega razreda v svetu, čigar majhen delček je leta 1921 tu v tem kamenju prav tako kakor že preje in kasneje nekateri drugi njegovi deli na tisočerih mestih in bojiščih drugod v svetu zapisal tako slavno stran v borbi za pravičnejši družbeni red in napredek vsega človeštva. Dokler bom živ pa ne bom pozabil dobrodušnega in vendar še v svoji starosti odločnega obraza rudarja Bičiča in spioh preprostih, a vendar po svoji duši lahko rečem v velikem delu — zlatih Istranov.

Crnka dr. Dorothy Boulding Ferebec je odlična zdravnica, ki vodi kliniko Harwardske univerze.

Borba proti puščavskim kobilicam

Ravnatelj Raziskovalnega centra za borbo proti kobilicam dr. Uvarov, zahteva v zadnji številki revije «Corona», ki jo izdaja britansko ministrstvo za kolonije, obsežne mednarodne ukrepe proti puščavskim kobilicam. V svojem članku poudarja, da zopetne pojave nevarnosti, ki jo predstavljajo za prehrano raznih področij puščavske kobilice, nikakor ni mogoče pripisovati morebitnemu popuščanju v borbi proti kobilicam, temveč vedno številnejši nadlogi kobilic. Napori raznih držav za preprečenje večjih invazij na rodovitnih področjih Afrike so že rodili lepe uspehe, to pa še ni dovolj, da bi zaustavili širjenje te nadloge, kajti so še vedno področja, kjer je nemogoče uresničiti načrt borbe proti kobilicam. Širjenje kobilic pa je možno preprečiti edino le z širšo in bolj intenzivno mednarodno akcijo, ki je še prav posebno nujna v deželah, ki mejijo na Rdeče morje in na Arabskem polotoku.

Dr. Uvarovov poziv za obsežnejšo akcijo proti puščavskim kobilicam podčrtava tudi zadnji pregled Raziskovalnega centra za borbo proti kobilicam, sestavljen na podlagi poročil iz glavnih področij, kjer se je ta nadloga še prav posebno razširila, v Afriki in na Srednjem vzhodu. Poročilo napoveduje obsežne invazije ter spomladansko širjenje kobilic v Iraku, Siriji, Transjordaniji, Izraelu, Saudovi Arabiji, Egiptu, Turčiji, Maroku, Alžiru ter verjetno tudi v Tunisu in Libiji. Ta nadloga pa že upada v Somaliji in Ogadenu. Kljub najstrožjim zaščitnim ukrepom je na stotisoče rojev, ki so prileteli iz Abesinije in jugozahodne Somalije, sedaj napadlo Kenijo. V borbi proti njim uporabljajo tudi letala. Znanstveniki napovedujejo, da se bo ta invazija nadaljevala, ter se bo verjetno razširila tudi na Tanganiko, Ugando, in kasneje na vso vzhodno Abesinijo. V borbi proti kobilicam so južno od Jeddaha, v Saudovi Arabiji uničili 5.000 rojev, v Britanski Somaliji 50.000 rojev, v Ogadenu pa skoro 130.000 rojev.

18 V. BARTOL: NOVA JUGOSLAVIJA - NEZNANA JUGOSLAVIJA

V deželi polni zaleta in življenjske sile

„Avtentični Morozov“ iz Remarqueovega „Slavoloka zmage“ - Modernizacija Makedonije - Plejada makedonskih književnikov - Slovo od Skopja

Dežela se hitro izgrajuje in modernizira. Tudi v Skopju sem naletel na slovenske strokovnjake, ki prispevajo s svojim znanjem k hitremu razvoju mlade republike.

Makedonci so nenavadno dovzetni za vse, kar je napredno bodisi v tehniki, bodisi na kulturnem področju. Odprtih oči so in se ne strašijo sprejeti kar prihaja dobrega in koristnega od zunaj. Pozneje me je nekdo opozoril, da gre kultura pred civilizacijo. To pravilo se čuti zlasti v Skopju, kjer je kljub relativni zaostalosti dežele vzklilo kulturno življenje kakor čez noč. Občutek sem imel, da Makedonci sicer širokogrudno sprejemajo, toda ne posnemajo slepo. Preveč izvirnega imajo v svoji pestri tradiciji, saj so v njihovih številnih cerkvah in samostanih najlepše umetniške vsebine iz bizantinske umetnosti, kateri je med drugimi Slovenci posvetil zlasti naš rojak, pokojni dr. Mesesnel temeljito proučevanje. Če dodamo še turško-orientalske vplive in vplive grških sosedov, bomo našli v folklornih usedlinah (spomnimo se sagostovanja makedonske plesne skupine v Trstu!) solidne temelje za rast svojevrstne in zanimive kulture.

Za prostodušno šegavost Makedoncev se mi zdi značilen dogodljaj že iz prvega dne, takrat, ko sta me Dimitar Mitrov in Jovan Boškovski peljala v hotel «Makedonija». «Seznanili vas bomo z avtentičnim Morozovom», mi je dejal eden izmed književnikov in poklical šefa restavracije k mizi.

Imena sem se takoj spomnil iz Remarqueovega romana «Slavolok zmage».

«Kaj živi Remarqueov model tukaj?» sem vprašal s pravo primorsko naivnostjo.

«Ne, Remarqueov model je mrtev», je hudomušno dejal Dimitar Mitrov, «kljub temu pa je naš šef pravi in pristni Morozov. Evo ga tu. Takoj ga boste spoznali»

Predstavil mi je «avtentičnega Morozova», izredno simpatičnega šefa restavracije, ki ga tu menda sploh ne kličejo drugače kot Morozov.

«In kje sta Ravic in Joan?», sem vprašal, spuščajoč se z njima v prostodušno šalo.

«No, tudi ona dva bi se nekje našla», je dejal eden izmed književnikov z nasmehom.

Pa sem se spomnil domače ozkosrčnosti, kjer bi bil literat, ki bi se prostodušno razveseljeval nad takšnim popularnim romanom, ki gre v slast širokemu krogu čitateljev, trikrat preklet in zaničevan kot človek, ki ne ve, kaj sta «globina» in «umetnost». In vendar je Remarqueov roman eden izmed tipološko najbolj preciznih prikazov nastroja v letih med prihodom Hitlerja na oblast in drugo svetovno vojno. Ob tej preciznosti tipologije dobe in njenih ljudi, bi ga prišteval v tisto vrsto romanov, kot so «Manon Lescaut», «Dama s kamelijami» ali «Iz življenja boemov», in katerih najvišje mojstrovine sta ustvarila Stendhal in Balzac.

«In kozarec kalvadosa se pri vas tudi dobi?» sem vprašal tovariše.

«Kalvadosa ravno ne», je odvrnil eden izmed njih. «Pa tudi ni potreben. Če bi bil Ravic živel v Skopju, bi se požvižgal na svoj kalvados. Prednost bi bil dal naši mastiki».

Že je odhitel šef restavracije in se kmalu vrnil v spremstvu natakarja, ki je nosil na velikem pladnju celo rundo dvojnih kozarcev. V enem je bila neka rumenkasta tekočina, v drugem voda.

Kozarci z rumenkasto tekočino so bili naliti samo do polovice.

«Lahko piješ màstiko samo», mi je dejal eden od mojih novih prijateljev. «Vendar bi ti tega ne priporočal».

Segel je po kozarcu z vodo in je z njo napolnil kozarec z zagonetno mastiko do vrha.

Trčili smo.

Pijača je bila imenitna.

«Hočeš še?» me je vprašal prijatelj, in obenem že naročil novo rundo.

Kar vse se mi je smejalo. Hudomušne šale so letele sem in tja, posejane s prostodušnimi anekdotami iz življenja makedonskih literatov.

Pri tretji rundi sem postal pozoren na okusno, a nekam sumljivo pijačo.

«Zdaj pa nič več», sem dejal. «Iz česa je prirejena ta nevarna pijača».

«Iz janeža», mi je pojasnil režiser Štiglic. «Iz neke vrste tukajšnjega janeža».

Miza za kosilo je bila pogrnjena. Vstal sem za drugimi in občutil, kako so se mi pri tem zašibile noge v kolenih. Za trenutek. Potem sem se obvladal in si na tihem priznal, da bi tudi kak Ravic ob mastiki ne pogrešal kalvadosa.

Utrujen od potovanja in vsega novega (ne izključujem med tem tudi mastike) sem po kosilu legel k počitku in se imenitno prespal. Glava mi je bila jasna, vendar sem pri sebi trdno sklenil, da se bom odslej mastiki približal le z največjo previdnostjo.

***

Naslednji večer sem predaval v klubu kulturnih delavcev. Bilo je lepo število poslušalcev, a v debati v ožjem krožku, ki je sledila predavanju, sem spoznal, da sem imel tudi nadvse bistre in pozorne poslušalce.

Slišal sem tudi več inteligentno postavljenih kritičnih pripomb. Neki slavist mi je rekel, da sem jim s svojim predavanjem podrl visoko mnenje, ki so ga imeli o Kopitarju. Tu sem jim razložil ambivalentni pomen, ki ga ima Kopitar po eni strani za Slovence, po drugi za ostale južnoslovanske narode. Drugi je pogrešal točnejšo analizo sodobnega stanja slovenske literature in se zanimal za Kocbeka in «kocbevščino». Ko sem pripomnil, da bi moral s tem podaljšati predavanje še vsaj za četrt ure, je dejal, da bi bilo to — dobro. Tretji spet so pogrešali to ali ono ime, ki jim je iz naše literature dobro znano itd.

Leta 1945 so Makedonci začeli sistematično graditi svojo kulturno stavbo. Oni imajo v nekem smislu idealno stanje; kakor mladenič so, ki ima pred seboj vabljivo bodočnost, a obenem tudi sredstva, da svoje cilje uresniči. Ko smo mi, Slovenci, začeli graditi svojo kulturno stavbo pred kakimi sto petdesetimi leti, smo bili kakor siromašen študent, ki nosi v srcu svetle cilje, a mu sije lakota iz oči. Makedonci prejemajo sredstva za izgradnjo svoje kulture v izdatni meri. In reči moram, da se svojega edinstvenega položaja tudi v polni meri zavedajo.

Blaže Koneski je priznan lirik. Doslej je izdal dve pesniški zbirki in prevedel v makedonščino Njegošev «Gorski venec». Prevaja tudi iz drugih jezikov: od Heineja je prevedel «Lirski intermezzo», od Shakespeara «Othella» in «Kar hočete». Zlasti je cenjeno njegovo delo na področju jezikoslovja: izdal je knjigo o makedonskem literarnem jeziku in si pridobil vzdevek «makedonski Vuk Karadžić».

Najizrazitejši makedonski partizanski pesnik je Aco Šopov, ki je izdal doslej štiri pesniške zbirke, od katerih je prva izšla že za časa narodnoosvobodilne borbe. Ko sem bil v Skopju, je delal na ciklu pesmi «Carigrajski motivi», pisal pregled moderne turške poezije in pripravljal pesniško zbirko «Jesenske miniature». Prevajal iz basni Krylova in prevedel skupno s Slavkom Janevskim Edmunda Bognickega «Pesem o Apanasovu». Njegova žena, Dušanka Vojanić-Šopova, je znana orientalistka in prevaja iz sodobne turške lirike.

Slavko Janevski, ki je tudi v osebnih stihih poln nekakšnega liričnega humorja, je znamenit po tem, da je leta 1952 napisal prvi roman v makedonščini z naslovom «Vas za sedmero jeseni» («Selo zad sedmute jaseni»). V njej obravnava zadružništvo in socializacijo na vasi. Sedaj piše daljši tekst v prozi, o katerem pa pove samo naslov: «Klovni so žalostni». Kot sem že povedal, je napisal tudi scenarij za film, ki ga snemata s slovenskim režiserjem Stiglicem: «Volčja noč». Izredno plodovit pisatelj je in nekdo je rekel o njem, da ima pravo delovno mrzlico.

Stale Popov, izjema med temi mladeniči, ker ima že okrog 50 let, je napisal drugi roman v makedonščini «Zakrpano življenje» («Krpen život») in sicer v dialektu. Je srednješolski profesor v Skopju.

Omenil sem že Jovana Boškovskega, ki je napisal leta 1945 prvo knjigo pripovedk v makedonščini «Razstrel». Je tajnik Društva književnikov Makedonije in član uredništva «Razgledov», makedonskega literarnega polmesečnika.

Administrativni tajnik Društva je Risto Krle, tudi eden izmed redkih starejših pisateljev, ki je napisal več z uspehom uprizorjenih ljudskih iger iz makedonskega življenja. Dolžan sem temu simpatičnemu možu in pisatelju še posebno zahvalo za ves njegov trud, ki ga je skupno s predsednikom društva Dimitrom Mitrevom vložil za moj dobrobit za mojega bivanja v Skopju.

Glasilo makedonskih književnikov je mesečnik «Sovremenost» (sodobnost), ki ga urejujeta Dimitar Mitrev in Aco Šopov. Dimitar Mitrev, na katerega me vežejo še posebej prijateljska čustva, saj sva v Skopju marsikatero modro uganila in je obenem zelo bistroumno komentiral moje predavanje, je markantna literarna osebnost, estetsko podkovan kritik, ki ga primerjajo našemu Josipu Vidmarju. Lansko leto je za «Sovremenost» napisal kritičen članek o sodobni makedonski literaturi, ki bi bil zaradi svoje preglednosti in kritičnosti zanimiv tudi za nas in vreden, da se prevede v slovenščino. Ko sem bil v Skopju, je bil pravkar dokončal knjigo o makedonskem pesniku Vopcarovu in pripravljal pregled književnega dela v Makedoniji v letu 1953.

Društvo književnikov Makedonije šteje trenutno 16 članov. Najstarejši med njimi, Angelko Krstić, je umrl pred dobrim letom. Pred vojno je pisal v srbščini, zlasti za «Srpski književni glasnik», vendar izključno o življenju Makedoncev. Zdaj sta najstarejša člana Risto Krle in Vasil Ilijevski, ki je izdal leta 1952 večje dramsko delo. Pripravlja se sprejem kakih osem novih članov v Društvo, povečini mlajših.

Gledališko kritiko opravlja Jovan Kostovski za dnevnik «Nova Makedonija». Že pred vojno je pisal pesmi, a zdaj se je posvetil predvsem novinarstvu in gledališki recenziji.

Med pesniki zavzema značilno mesto še Gogo Ivanevski, ki je izdal doslej že štiri pesniške zbirke in eno zbirko lirične proze.

Med dramatiki je zbudil pozornost Venko Markovski z dvema dramama v verzih, ki ga pa žal nisem imel priložnost osebno spoznati.

V Makedoniji je postajal medtem mraz vedno hujši. Ceste so bile zasnežene in bati se je bilo treba, da ne nastanejo zaradi zametov resnejše prometne ovire. (Do česar je po mojem odhodu tudi prišlo).

Slovo od makedonskih književnikov je bilo prisrčno. Rekli smo si na «gotovo svidenje» in že me je vlak odpeljal nazaj proti Beogradu, od koder me je čakal že zadnji pohod.

TRST, petek 12. marca 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo pretežno jasno vreme z neznatnimi krajevnimi pooblačitvami. Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 13.7 stopinje; najnižja pa 6.1 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: Jug. cona Trsta: 14.40: Tekmovanje mladinskih pevskih zborov. — Trst II.: 21.00: Tržaški kulturni razgledi. — Trst I.: 11.45: Koncert flavtista Adolfa Longa. — Slovenija: 15.30: Narodne pesmi poje zbor Glasbene Matice iz Ljubljane.

NOVICE IZ VSEGA SVETA

PRED NOVIMI ODKRITJI POZNAVALCA TRGOVINE Z MAMILI

Novo poglavje škandalozne afere bo načel na procesu inž. Bruzzone

Navedel bo imena oseb na visokih položajih, ki trgujejo z mamili Obramba bo pozvala Montagno pričat - Nove tožbe in nova zanikanja

RIM, 11. — Poročilo orožnikov, ki so ga prečitali na zadnji razpravi proti Silvanu Mutu, o delovanju «markiza» Uga Montagne, predstavlja eno največjih odkritij procesa. Ljudje govorijo, da je vsaka beseda poročila na Uga učinkovala kakor udarec s kladivom po glavi. Pričelo se je govoriti, da se lažni markiz sploh več ne prikaže, da je verjetno zapustil Rim in se odpeljal na Sicilijo. V resnici pa se kljub vsej resnosti položaja «markiz» ni odstranil iz Rima, ki mu je prinesel toliko težkih milijonov dobička in omogočil razsipno razuzdano življenje z ženskami. V času, ko se je zdelo, da je zapustil Rim, je Ugo proučeval orožniško poročilo, ki mu je osvetlilo spomin in dogodke, na katere je sam verjetno že pozabil, ter obiskal odvetnika Bellavisto, s katerim se je do pozne ure razgovarjal in poslal potem orožnikom sporočilo, da bo podrobno proučil poročilo in se poslužil zakona v svojo obrambo pred blatenjem.

Tudi če bi se Montagna sedaj rad zavlekel v skrit brlog, ker je padla z njegovega kriminalnega obličja koprena, ki je pred širšo javnostjo skrivala njegova kriminalna dejanja, je v sedanjem trenutku, ko je postal osrednja osebnost na procesu, kaj takega popolnoma nemogoče, kajti razširile so se govorice, da bo obramba obtoženega časnikarja zahtevala Ugovo pričanje in soočenje z Anno Mario Moneta — Caglio.

Medtem prihajajo vesti o vedno novih tožbah in pojasnilih, demantijih itd. Caglio je vložila tožbo proti ravnateljstvu nekega hotela v Neaplju, v katerem naj bi po Montagnovi ovadbi Caglio prenočevala z neko drugo osebo. Milanski industrialec 51-letni Paolo Moneta pa je vložil tožbo proti Montagni, ker je Montagna v svoji prijavi državnemu pravdništvu v Rimu navedel neresnična dejstva. Kakor je znano, je Montagna,

Adriana Bisaccia se je pripeljala na proces pričat proti Silvanu Mutu.

da bi ovrgel trditve svoje bivše ljubimke Caglio, dejal: «Caglio je povedala laž in zamolčala resnico, ko je trdila, da v času odnosov z menoj ni nikoli poznala Paola Moneto.» Montagna v nadaljevanju svoje prijave natančno navaja številke sob v hotelu Excelsior v Neaplju, v katerem naj bi po njegovih trditvah Caglio prenočevala z industrialcem Moneto. Navaja tudi točne datume, kdaj se je to dogajalo. Zanimivo je dejstvo, da je moral te podatke o prenočevanju Caglie z industrialcem Montagna dobiti ali neposredno od hotelirja, ali pa od policije, kamor mora lastnik hotela dnevno pošiljati sezname oseb, ki so nastanjene v hotelu.

Industrialec pravi v svoji tožbi, da Caglie ne pozna niti na videz. Čudno se mu zdi, da je to izjavil Montagna, ki ga ne pozna drugače kakor po poročilu orožnikov.

V zvezi z genovskim inženirjem Luigijem Bruzzonom, ki je pred dnevi poslal Caglii in sodišču pismo, da bi lahko marsikaj povedal o trgovanju z mamili, kar je še isti dan povzročilo « kategorično zanikanje» nekega podjetja, ki ga je inženir navedel, se je naknadno izvedelo, da je zahteval pomoč odvetnika Muscola, ki je že stopil v stik z zagovornikom Silvana Muta. Bruzzone ima 27 let in je bil svojčas član italijanske KP. Muscolo ej že poslal predsedniku sodišča pismo, da se Bruzzonu dovoli pričanje, med katerim bo odkril senzacionalne novosti. V prihodnjih dneh bo inženir predložil obširen memorial, v katerem bodo v raznih zvezah imenovane najvažnejše osebnosti afere. Ko so časnikarji Bruzzona ponovno izpraševali, da bi jim povedal kakšne novosti, se ni spuščal v podrobnosti. Zdi se, da bo vse svoje adute zaigral med zasliševanjem.

Tudi iz Milana je prišel demanti trditev inž. Bruzzona. V njem prof. Salvatore Siliato pojasnjuje, da Italchimica nikoli imela svojega sedeža pri družbi Bisleri, da ni nikoli ustanovila protiboljševiškega gibanja itd.

Proces se bo nadaljeval jutri dopoldne.

Ljudje čakajo pred sodno palačo, da bi izvedeli zadnje novice s četrtega zasedanja procesa proti časnikarju Mutu.

Vorošilov in atomska energija

MOSKVA, 11. — Sovjetski maršal Vorošilov je dejal, da so sovjetski znanstveniki «z uspehom pričeli uporabljati atomsko energijo za socialistično gospodarstvo.» Dejal je tudi, da atomsko energijo obenem uporabljajo «za utrditev obrambne zmožnosti države.»

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

VAŠKA SKUPŠČINA DFS V PEVMI

ZAHTEVAMO AVTONOMIJO za goriško in videmsko pokrajino

Otvoritvene besede je izrekel tov. Karlo Šošolj - Poročilo tov. Viljema Nanuta - Vprašanje brezposelnosti Nesocialni naklepi ustanove Tre Venezie ne smejo uspeti

V torek zvečer se je v prosvetni dvorani v Pevmi zbralo k vaški skupščini precejšnje število članov DFS iz Pevme. Skupščino je otvoril tov. Karlo Šošolj, ki je pozdravil zbrane člane in objasnil sklicanje skupščine za skorajšnji kongres Demokratične fronte Slovencev v Italiji in pomen, ki ga bo imel za vse članstvo manjšinske organizacije.

Politično poročilo je podal tov. Viljem Nanut, tajnik IO DFS, ki se je najprej ustavil na programu organizacije, ki sloni na svetlih tradicijah NOB in katerih se napredni goriški Slovenci nikdar ne bomo odrekli. Govoril je tudi o potrebi enotnosti vseh Slovencev v Italiji, proti čemur pa so zaradi svojih ozkih interesov nastopili informbirojevci, kakor tudi liparji (SDZ), katerih prva naloga je vlivati v srca naših ljudi na Goriškem sovraštvo proti njihovi matični domovini. Toda večina slovenskega ljudstva na Goriškem je ostala zvesta svoji matični državi in nikakršna umazana gesla ga niso mogla od nje odtrgati.

Nadalje je tov. Nanut govoril o potrebi avtonomije za goriško in videmsko pokrajino, kar je italijanska ustava obljubila, pa ni bilo izvršeno samo zaradi izrecne želje vladajoče stranke, ki se je ustrašila združitve vseh Slovencev v Italiji in njihovega odločnega nastopa za ohranitev pravic in svoboščin v deželnem svetu. Najvišji pokrajinski predstavniki iz vrst demokristjanske stranke so odšli v Rim, da tam preprečijo izvedbo avtonomije, tako pa smo doživeli veliko nezaposlenost in krizo, ki danes vlada v goriški in videmski pokrajini. Tov. Nanut je omenil priznanje samega pokrajinskega sveta na sobotni seji, da je položaj v Tržiču vedno bolj pereč in da bo junija meseca v tamkajšnjih ladjedelnicah imelo dela komaj 25 odst. vseh zaposlenih. Najhujše občutijo nezaposlenost pri nas mladi ljudje, ki so brez vsakega poklica in ki se zaradi tega predajajo tudi takim poslom, ki so protizakoniti ali pa nemoralni. Včasih so na Goriškem obstajale večerne obrtne šole, v katerih se je mladina učila novega poklica, danes pa imamo le kratke večerne tečaje za splošno znanje, ki so izpod vsake kritike in skrajno nezadostni za našo kmečko in delavsko mladino. Agrarno vprašanje je v Italiji eno zelo perečih in vsak ministrski predsednik je ob prihodu na oblast v svoj program postavljal tudi razdelitev velikih posestev malim kmetom ali brezzemljašem, pa do danes kaj učinkovitega nismo videli. S tem v zvezi pa je tov. Nanut omenil nasprotno delovanje državne ustanove Tre Venezie, ki se trudi na vse načine, da bi na Goriškem spravila z zemlje slovenske kmete. To raznarodovalno politiko vodi ustanova Tre Venezie tudi v Kanalski dolini, torej povsod tam, kjer gre za slovensko zemljo.

Tajnik IO je govoril tudi o političnem položaju v Italiji in o onih političnih skupinah ali organizacijah, s katerimi bi DFS lahko navezala tesnejše stike.

Poudaril je tudi potrebo po preimenovanju organizacije, kar je ena izmed nalog, ki jih bo moralo rešiti članstvo na 11. kongresu.

Diskusija je bila precej živahna, predvsem kar se tiče zadnjih dveh vprašanj. Tov. Sošolj je govoril o socialnem sestavu DFS, o delavcih in kmetih, ki v večini tvorijo to organizacijo, in o njih pripravljenosti, da že zaradi svojega ekonomsko socialnega položaja sprejmejo novo ime organizacije; to novo ime bo nedvomno v skladu z željami in zahtevami članstva, ki želi boljšo družbeno ureditev. Glede povezave z neodvisnimi naprednimi silami je tov. Sošolj povedal mišljenje, ki preveva italijanske delavce; želi si samostojne socialistične stranke, katera ne bo vprežena v noben imperialistični voz. O Kominformu je bilo v diskusiji tudi precej govora, posebej še o nacionalizmu, ki vlada v odnosu do Slovencev v goriški pokrajini? Čeprav vpijejo oni vsepovsod o potrebi osamosvojitve mnogih narodov Azije in Afrike, goriškim Slovencem ne dovolijo povezave in večjih stikov z matično državo, kar je dokaz, da niso iskreni v svojih programih, temveč imajo pri tem le svoje ozke politične cilje.

Tov. Ivo Marinčič je zbranim govoril o občnem zboru USI-Zvezi neodvisnih socialistov, na katerem je bil sam prisoten; povedal je več podrobnosti iz njihovega programa in potrdil iskrenost njihove želje za sodelovanje z DFS.

Končno je vaška skupščina izbrala 20 delegatov za občinsko skupščino in potrdila stari krajevni odbor DFS v Pevmi.

OBČNI ZBOR ZAVAROVALNICE za govejo živino v Sovodnjah

Vpisanih je 92 živinorejcev iz Sovodenj in Gabrij, ki imajo 254 goved

Preteklo nedeljo popoldne je bil v društvenih prostorih občni zbor krajevne zavarovalnice za govejo živino v Sovodnjah. Ker tokrat ni bilo volitev odbora, se je zbora udeležilo manj kot polovica članov, vendar pa bi bilo kljub temu prav, da bi se tudi drugi bolj brigali za delo svojega društva.

Iz tajnikovega poročila je razvidno, da je imel odbor društva v lanskem letu pet sej in dve cenitvi. Pri prvi cenitvi je bil določen prispevek v višini 1 odst., pri drugi 1,5 odst., na splošno pa so živali cenili nizko. V celoti je bilo lansko leto 15 primerov bolezni in društvo je v vseh primerih izplačalo predpisano odškodnino.

Danes je vpisanih v društvo 92 živinorejcev iz Sovodenj in Gabrij, ki imajo 254 glav goveje živine. Ker izhaja iz statistike, ki smo jo objavili že prejšnji mesec, da imajo v Sovodnjah in Gabrjah 387 glav goveje živine, je jasno, da je še vedno precej kmetov, ki še niso spoznali koristi živinorejske zavarovalnice in se še niso vpisali v to društvo. Vsekakor bi bil interes vseh tistih, ki imajo govejo živino, da pristopijo k društvu, ker bodo s tem pomagali najprej samim sebi.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je imelo društvo lani nekaj nad 160.000 lir dohodkov in je po odbitku vseh izdatkov ostalo v blagajni in posojilnici še 36.651 lir denarja.

Zborovalci so že za naprej potrdili za ogledniká Češčuta Jožefa in mu izrekli pohvalo za njegovo požrtvovalno delo v lanskem letu. Kot cenilci za letos pa so bili izvoljeni Peter Tomšič, Franc Tomšič in Franc Florenin. Določili so tudi nagrado ogledniku, tajniku in blagajniku za njihovo delo. Te nagrade so v glavnem iste kot lansko leto.

(Iz «Soče»)

Seja odbora pokrajinskega sveta

Pred dnevi je bila seja odbora pokrajinskega sveta, ki ji je predsedoval odv. Culot. Odborniki so razpravljali o zadevah upravnega značaja. Med drugim je bilo sklenjeno, da bodo proučevali novi sistem razsvetljave v dvorani palače Attems, kjer ima svoj sedež pokrajinski muzej na Trgu De Amicis, ter obnovo poda za skupno vsoto 800 tisoč lir. Nadalje je odbor dal ugodno mnenje za nabavo 400 odej, namenjene umobolnici v znesku 500 tisoč lir ter za nabavo rešetk za pokrajinski inštitut gluhonemih za vsoto 450 tisoč lir. Pred zaključkom seje je odbor določil normalna plačila za ustanove, ki spadajo pod pokrajinsko upravo, v skupnem znesku 1 milijon 600 tisoč lir.

IZPRED SODISCA

Zaradi prepira pobegnila v Jugoslavijo

Žena slabo ravnala z možem, vendar tudi mož ni bil angelček

Pred okrajnim sodnikom v Gorici se vsako sredo vrstijo raznovrstni ljudje, ki so se s svojim obnašanjem do svojcev ali tujcev, pa tudi do države in njenih organov pregrešili.

Včeraj dopoldne se je pred sodnikom Gioachinom De Rosa zagovarjala 22-letna Nivea Zamar, ki je leta 1951 pobegnila čez mejo v Jugoslavijo. Ko je se je decembra vrnila s potnim listom, je morala pred oblasti. Sodniku je mladenka pojasnjevala, da se je odločila za beg v sosedno državo, ker se je skregala z zaročencem in domačimi in ker ji je življenje v Gorici postalo nevzdržno. Sodnik je po izpraševanju nekaterih prič Zamarjevo spoznal za krivo ter jo obsodil na pogojno kazen 2 mesecev zapora in 10.600 lir globe.

Drugi obtoženec je bil 53-letni Giovanni Collavini iz Gorice, Ul. Brigata Casale, katerega je sodišču prijavila 36-letna žena Adela Condus zaradi slabega ravnanja Collavinija s svojo družino. Povedala je, da mož poleg tega, da domov ne prinese nikakršnega denarja, prodaja iz stanovanja vse, kar je sploh kaj vrednega. Drugačnega mišljenja pa je bil obtoženi, ki je izjavil, da denarno svoji članski družini ne more pomagati, ker je brezposeln in poleg tega bolan na pljučih. Njegova žena pa ravna z njim zelo grdo ter da ga zapira celo v stranišče.

Kljub vsemu pa je sodnik Collavinija spoznal za krivega in ga pogojno obsodil na 10.000 lir globe ter plačilo stroškov.

Lepo vreme omogoča delo na polju

Čeprav s precejšnjo zamudo, se je vendar te dni začelo delo na polju. Najprej huda zima in potem močno deževje sta preprečila oranje zemlje, ki je letos precej trda, bila je namreč dosti časa zmrznjena. Naši kmetovalci se sedaj pohiteli in začeli z velikimi pripravami za pomladno setev. Dela je polno ter bi bilo zatorej poželeno tudi bolj toplo vreme. Ponoči kaže termometer še vedno precej pod ničlo, čez dan pa je topleje le opoldne; včeraj je pihal veter, ki je ohladil že dokaj mrzlo ozračje.

Zahvala

Družina Petejan se ob prilikI smrti drage in nepozabne mame Justine toplo zahvaljuje vsem, ki so nam bili ob strani v hudih dneh, posebno sovaščanom, in prijateljem, darovalcem cvetja in GO ZSŠ v Gorici.

Družina Petejan iz Gabrij

DEŽURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna S. Giusto, Korzo Italia 106 - tel. 31-52.

KINO

CORSO. 16.30: «Sulica in vrtnica», barvni film. R. Todd, W. Holden.
VERDI. 17: «Stalag 17», W. Holden.
CENTRALE. 17: «Ognjeno tekališče», M. Rooney in T. Mitchel.
VITTORIA. 17: «Ivan, sin belega vraga», barvni film. N. Gray in P. Campbell.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V goriški mestni občini je bilo od dne 28. februarja do 6. marca 7 rojstev, 10 smrti in 3 oklici.

Rojstva: Aurora Furlan, Vittorio Vidoni, Lidia Sbogar, Lucio Mallia, Angelo Onesti, Ornella Zorzenon, Laura Cazer.

Smrti: 17-letna gospodinja Taliante Elizabetta Lavrenčič, 68-letna gospodinja Carolina Rusič, vd. Dilena, 77-letni upokojenec Luigi Boschin, 48-letni fotograf Aldo Malfatti, 26-letni delavec Marcello Grilli, 57-letna gospodinja Giuseppina Božeglav, por. Pasqualo, 70-letna gospodinja Jožefina Zei, vd. Terčič, 68-letni upokojenec Avgust Bertoldi, 80-letna gospodinja Maria Sorgo, vd. Vidic, 63-letni kmetovalec Jošef Brisco.

Oklici: mehanik Giuliano Bressan in gospodinja Danica Ferletič, policijski stražnik Giuseppe Raspa in Maria Pastorino, orožnik Francesco Miladovan in gospodinja Francesca Mervic.

Klavirski koncert

pianista Gabrijela Devetaka

Naš rojak GABRIJEL DEVETAK, slepi pianist iz St. Mavra, bo imel svoj samostojni koncert 18. marca 1954 ob 20.30 uri v dvorani «Zlati pajek» v Gorici, Korzo Verdi 1.

SPORED:

BACH - BUSONI: Preludij in fuga v D-duru.
MOZART: Sonata v D-duru. Allegro, adagio, allegretto.
BEETHOVEN: Sonata op. 31 št. 2. Largo - allegro agitato, adagio, allegretto.
CHOPIN: Mazurka v a-molu op. 17. Notturno op. 15 št. 2. Poloneza op. 40 št. 1.
DEBUSSY: Suite Bergamasque. Preludij, minuetto, V mesečini, passepied.
RAVEL: Sonatina. Moderato, movimento di minuetto, animato.

ŠPORTNI DNEVNIK

PLANICA V OSREDJU SVETOVNEGA ZIMSKO - ŠPORTNEGA DOGAJANJA

Jugoslovanski in inozemski skakalci skakali včeraj na 80-metrski skakalnici

Izvedli so nad sto skokov - Najdaljši skok dosegel Šved Erlandson (86m). najboljši Jugoslovan Gorišek (70 m - tričetrtinski zalet) - Avstrijec Bradl kandidat za prvo mesto Jugoslovanska reprezentanca brez Polde - Danes poskusni skoki na veliki skakalnici

(Od našega posebnega dopisnika)

Včeraj so prispeli v Planico vsi prijavljeni inozemski skakalci razen Francozov in Švicarjev, katerih prihod pričakujejo za danes. Tekmovalci so si ogledali veliko planiško skakalnico ter se zelo pohvalno izrazili o veličastni konstrukciji. Po ogledu skakalnise so se gostje skupno z jugoslovanskimi skakalci odpravili na 80-metrsko skakalnico, na kateri so izvedli več kot sto skokov. Danes pa bodo poskusni skoki na veliki skakalnici. Vreme v Planici je idealno, sneg je izredno dober in če bo vreme še naprej ostalo tako do glavnega nastopa, se obeta gledalcem edinstven užitek.

Na 80-metrski skakalnici so poleg jugoslovanskih skakalcev skakali še Švedi, Finci, Norvežani, Avstrijci in Nemci. Med jugoslovanskimi skakalci ni Janeza Polde, ki se sploh še ni prijavil, da bi skakal. Med več kot sto skoki je bilo zelo malo padcev, kar priča o izredni sigurnosti 80-metrske skakalnice.

Najboljše skoke so izvedli, kot je bilo pričakovati, Skandinavci. Prevladovali so mladi finski tekmovalci in Švedi. Od Srednjeevropejcev je najdalje in najlepše skakal Avstrijec Bradl. Po mnenju strokovnjakov je Avstrijec Bradl najresnejši kandidat in najnevarnejši nasprotnik Skandinavcev za dosego prvega mesta. Tekmovalci so danes skakali s tričetrtinskim zaletom. Jugoslovani so dosegli naslednje najdaljše skoke: Gorišek 70 m, Rogelj 67, Langus 62, Zidar 69, Adlešič 68, Saksida 64.

Za Jugoslovani so se zvrstili na skakalnici inozemci, ki so dosegli naslednje daljave: Taraldsen (Nor.) 69, Erlandson (Šv.) 73, Holmstroem (Šv.) 70, Slattvik (Nor.) 70, Laaksonen (Šv.) 73, Bradl (Av.) 72, Leodolder (Av.) 67, Oestman (Šv.) (tretji na svetovnem prvenstvu) 71, finski državni prvak Hivaerinen 73. Nekaj skakalcev je izvedlo skoke s polnim zaletom, med njimi je Norvežan Tkynes skočil najdalje in sicer preko končne meje skakalnice, 82 metrov. Erlandson (Šv.) pa je skočil celo 86 metrov, vendar je podrsal nekoliko z roko po tleh. Vsekakor pa je to izredna daljava. Norvežan Slattvik je skočil 78 m, Šved Holmstroem 78 m. Vsi skakalci so izjavili, da so bili ti skoki najlepša priprava za današnje poskusne polete na veliki skakalnici, katerih komaj pričakujejo.

Izredne daljave, ki so jih dosegli včeraj jugoslovanski in inozemski skakalci na 80-metrski skakalnici in lepi skoki pričajo, o spretnosti in gotovosti skakalcev, da bodo tudi na 120-metrski skakalnici skakali dobro, morda nad 120 metrov. Kot je znano, so nekateri inozemski časopisi pisali, da bo letos v Planici verjetno potolčen svetovni rekord, ki znaša 139 metrov. O tem pa jugoslovanski strokovnjaki z inž. Blaudekom na čelu sploh ne dajejo izjav. «Skakalnica je prirejena za 120-metrske skoke, za večje daljave je nisem mogel preurediti, ker ni prostora», je izjavil inž. Bloudek.

Včeraj so izbrali jugoslovansko reprezentanco, katero bodo sestavljali naslednji skakalci: Rogelj, Finžgar, Zidar, Gorinšek, Langus, Saksida in Krznarič. Kot vidimo, ni v njej najpriljubljenejšega in najboljšega slovenskega skakalca Polde, vendar vsa slovenska športna javnost upa, da se bo ta v zadnjem trenutku le pojavil med jugoslovanskimi skakalci in še enkrat pokazal, da je še vedno najboljši med njimi.

Doslej je vsega skupaj prijavljenih 41 tekmovalcev. Organizacijski odbor za izvedbo tekmovanja je uredil vse potrebno tako za tekmovanje samo kot za gledalce, saj se pričakuje rekorden obisk. Urejeni so prostori za parkiranje, poti za dohod k čakalnici, poskrbljeno je za prehrambene kioske, za informacije itd.

Danes bodo prvi poskusni skoki na veliki skakalnici, jutri pa se bo začelo zares. Planica je v ospredju svetovnega zimsko-športnega dogajanja.

R. R.

Pogled na veliko planiško skakalnico, kjer skakalec doseže nad 100 km brzine.

Impanis vodi na kolesarski tekmi Pariz - Sinja obala

SAINT ETIENNE, 11. — V drugi etapi kolesarske dirke Pariz - Sinja obala (Nevers - St. Etienne, 228 km) je zmagal Belgijec Impanis v času 6 ur 25'45", s povprečno brzino 35,540 km na uro. Drugi je bil Belgijec Derycke v istem času, tretji pa tudi Belgijec Couvreur z zaostankom 8 sekund. Sledili so številni posamezni dirkači, nato pa skupina s skoraj šestimi minutami zaostanka.

Po drugi etapi vodi v skupni oceni zmagovalec današnje etape Impanis s časom 12 ur 55'34", drugi je Decaux z zaostankom 9", tretji pa Francoz Lauredi z zaostankom 14".

ITALIJANSKO KOŠARKARSKO PRVENSTVO

Še ena zmaga Triestine

Brez sprememb v vodstvu

REZULTATI:

Roma - Borletti	55-68
Virtus - Gira	54-63
Benelli - Junghans	60-34
Varese - Pavia	70-57
Triestina - Itala	79-60
Reyer - Goriziana	78-50

V nedeljo so v Trstu gostovali košarkarji iz Gradiške. Ko še nobeno moštvo v Trstu letos ni zmagalo, ni torej nič posebnega, če se je tudi Itala vrnila praznih rok. Za Triestino tekma ni predstavljala težav in zato tudi ni bilo videti ničesar posebnega. Gostje so igrali prizadevno, toda do zmage je bilo še zelo daleč.

Državni prvak Borletti je gostoval v Rimu. Njegova zmaga je neoporečna zaradi popolnejše tehnične dovršenosti posameznikov. Sicer pa niti prvo niti drugo moštvo ni pokazalo lepe skupinske igre.

Derby v Bologni se je končal z zmago Gire, ki hodi vztrajno v tesni razdalji od prvaka. Virtus je s svojim porazom dopustila, da se ji Triestina zopet nekoliko bolj približa. (Treba bi bilo, da še zmaga odloženo tekmo v Pesaru).

Pri Benelliju v Pesaru imajo odličnega Riminuccija. Ta je v nedeljo v tekmi proti beneškemu Junghansu sam dosegel 36 točk (pri Junghansu pa vsi skupaj komaj 34!). Nič posebnega ni, če je Pavia pustila obe točki v Vareseju, kjer je gostovala.

Goriziana pa niza poraz za porazom. Tudi v najlažjih tekmah se ne znajde več. Nedeljska tekma proti Reyerju v Benetkah se je spremenila v pravo katastrofo za Goričane. Benečani so začeli napadati že v začetku in si nabrali precej točk. V drugem polčasu pa so razliko še povečali. Bilo je že 33 točk razlike v njihovo korist, ko so proti koncu Goričani vendar nekoliko znižali razliko. Goriški igralci so igrali pod vsako kritiko; Zorzi kot da ga ni. Čast je rešil edino mladi Sardagna, ta pa seveda ni mogel opraviti vsega sam. Goriziana je sedaj v nevarnih vodah, iz katerih se bo težko rešila, zlasti ker bo v nedeljo gostovala v Gorici Roma, ki je nevarno moštvo in se prav lahko zgodi, da bodo domačini pustili zmago gostom.

LESTVICA:

Borletti	17	16	0	1	1131	841	32
Gira	17	15	0	2	968	849	30
Virtus	17	11	0	6	989	822	22
Triestina	16	9	1	6	936	945	19
Roma	17	8	0	9	870	846	16
Pavia	17	7	2	8	820	951	16
Junghans	17	7	1	9	738	866	15
Varese	17	7	0	10	948	916	14
Benelli	16	6	1	9	809	844	13
Reyer	16	5	1	10	801	856	11
Goriziana	17	5	0	12	762	896	10
Itala	16	1	0	15	762	952	2

Določeni sodniki za svetovno prvenstvo v nogometu

BERN, 11. — Uradni list svetovne nogometne zveze (FIFA) sporoča, da bodo četrtfinalne tekme za svetovno prvenstvo 26. in 27. junija letos v Bernu, Baslu, Lausanni in Ženevi. Kot je bilo že določeno, bodo osmine finala med 15. in 20. junijem v Bernu, Baslu, Zuerichu, Lausanni, Ženevi in Luganu.

Sodniška komisija FIFA, ki se je sestala v Ženevi pod predsedstvom italijanskega delegata Maura, je določila naslednjih 16 sodnikov za finalni turnir svetovnega nogometnega prvenstva, ki bo v Švici: **Steiner (Avstrija), Francken (Belgija), Viana (Brazilija), Vincenti (Francija), Griffith (Wales), Schmetzer (Zahodna Nemčija), Ellis in Ling (oba Anglija), Orlandini (Italija), Stefanovič (Jugoslavija), Da Costa (Portugalska), Faultless (Škotska), Asensi (Španija), Wyssling (Švica), Zsolt (Madžarska), Marino (Urugvaj).**

Komisija je nadalje sklenila določiti osem švicarskih sodnikov, ki bodo v tekmah za osmino finala sodelovali kot stranski sodniki. Vsi izbrani sodniki se bodo udeležili posebnega tečaja, ki ga bo sodniška komisija FIFA organizirala 14. in 15. junija v Bernu.

BRESCIA, 11. — Sodišče je svetovnega prvaka Ascarija oprostilo krivde zaradi smrti nekega gledalca, ko je Ascarijev avto med dirko «1000 milj» l. 1951 zdrsnil s ceste.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - T 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst